

ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ОБРАЗОВАЊЕ
ВАСПИТАЧА И ПЕДАГОШКО ДРУШТВО СРБИЈЕ

КЊИГА РЕЗИМЕА ХОЛИПРИ 2017

ЧЕТВРТИ СТРУЧНО-НАУЧНИ СИМПОЗИЈУМ СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ
„ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ КРОЗ ИГРУ, УМЕТНОСТ И СТВАРАЛАШТВО“

ПИРОТ, 13. и 14. ОКТОБАР

Висока школа стручовних студија за образовање васпитача Пирот
College of Professional Studies for Pre-school Teachers in Pirot

Главни и одговорни уредник: Данијела Видановић

Програмски одбор:

др Pero Спасојевић, Педагошки факултет у Бијељини; др Миливоје Млађеновић, Педагошки факултет у Сомбору; др Зорица Станисављевић-Петровић, Филозофски факултет у Нишу; др Јелисавета Тодоровић, Филозофски факултет у Нишу; др Мирјана Станковић Ђорђевић, Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Пироту; др Данијела Видановић, Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Пироту; др Јелена Вељковић Мекић, Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Пироту; др Бојана Николић, Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Пироту; др Драгана Драгутиновић, Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Пироту; др Иван Стаменковић, Висока школа струковних студија образовање васпитача у Пироту; др Мирјана Марковић, Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Пироту; др Биљана Радосављевић, Педагошко друштво Србије.

Организациони одбор:

др Данијела Видановић, др Емилија Поповић, др Мирјана Станковић-Ђорђевић, др Јелена Вељковић Мекић, др Иван Стаменковић, др Бојана Николић, др Драгана Драгутиновић, др Мирјана Марковић, др Дејан Ђорђевић, др Душица Потић, мр Ивица Панић, мр Љиљана Војкић, Јасмина Панић, Сања Петровић, Сања Ковачевић (професори и предавачи Високе школе струковних студија за образовање васпитача Пирот)

Четврти стручно-научни симпозијум са међународним учешћем

ВИСОКЕ ШКОЛЕ СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ОБРАЗОВАЊЕ
ВАСПИТАЧА ПИРОТ

**ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ
КРОЗ ИГРУ, УМЕТНОСТ И СТВАРАЛАШТВО**

Пирот, 13-14. октобар 2017.

КЊИГА РЕЗИМЕА

BOOK OF ABSTRACTS

Пирот, 2017.

I СЕКЦИЈА

МЕСТО И УЛОГА ИГРЕ У СИСТЕМУ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА

Петар Рајчевић

Учитељски факултет у Призрену – Лепосавић

Имејл: petar.rajcevic@pr.ac.rs

ЗНАЧАЈ ИГРЕ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ РАДУ

Циљ рада јесте да се истражи могућност примене дидактичких игара у васпитно-образовном раду са предшколском децом. С обзиром на велике формативне могућности игре, посебно оне дидактичке, те на чињеницу да је игра основна активност детета на раним узрастима, значајно би било одредити улогу игре у раном предшколском узрасту те могућности њеног утицаја на развој мисаоних способности код деце. Дидактичке игре омогућавају деци да, у складу са њиховим развојним могућностима у васпитно-образовном процесу, чињенице преводе на перцептивни облик представљања, као и да се чешће организују сазнајне активности у којима ће преовлађивати опажање у конкретним ситуацијама и непосредној делатности.

Кључне речи: игра, васпитање, образовање, дидактичке игре, предшколска установа

Petar Rajčević

Teacher Training Faculty in Prizren - Leposavić

E-mail: petar.rajcevic@pr.ac.rs

THE SIGNIFICANCE OF PLAY IN THE PROCESS OF EDUCATION

The aim of this paper is to explore the possibilities of applying a system of educational games to pre-school education. Taking into consideration great formative potentials of play, especially in the field of didactics, as well as the fact that it is a basic activity of a child at an early age, it is important to define its role at the pre-school age, and the possibilities of influence on cognitive skills in children. Didactic games can enable children to transform facts into perceptive forms of presentation, in accordance with their developmental abilities in the process of education, and to organise cognitive activities dominated by various forms of observation in concrete situations and direct activities.

Key words: play, upbringing, education, didactic games, pre-school institution

Живорад Миленовић

Учитељски факултет у Призрену Универзитета у Приштини

Имејл: zivorad.milenovic@pr.ac.rs

ИНОВАТИВНИ ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКИ МОДЕЛ ХЕУРИСТИЧКОГ ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ РАДА У ДЕЧЈЕМ ВРТИЋУ

За разлику од традиционалног планирања у дечјем вртићу које се одвија по устаљеном редоследу и утврђеном временском трајању, планирање васпитно-образовног рада према иновативним моделима одвија се у обрнутом дизајну. Поред општих података, најпре се дефинишу четири стадијума планирања: 1) идентификација очекиваних резултата, 2) одређивање прихватљивих доказа да су резултати васпитно-образовног рада остварени, 3) планирање искуства активног васпитања и делотворног поучавања и учења деце и 4) обезбеђивање материјално-техничке основе васпитно-образовног рада. Након тога даје се микроструктура плана реализације усмерене активности у више корака, најчешће од шест до десет. Временска динамика трајања појединачних корака дата је условно, али се углавном не поштује јер реализација сваког следећег корака започиње тек након потпуне реализације оног претходног. На крају реализације усмерене активности спроводи се вредновање васпитно-образовног рада, самовредновање рада деце и идентификација исходишних и процесуалних квалитета васпитно-образовног рада. Примена овог модела приказана је у раду на практичном примеру реализације усмерене активности *Сеоско двориште* у припремној предшколској групи.

Кључне речи: васпитање, учење, иновативни васпитно-образовни рад, дидактичко-методички модели, планирање у обрнутом дизајну

Živorad Milenović

Teacher Training Faculty in Prizren, University of Priština

E-mail: zivorad.milenovic@pr.ac.rs

AN INNOVATIVE DIDACTIC AND METHODOLOGICAL MODEL OF HEURISTIC METHODS OF EDUCATION IN PRE-SCHOOL INSTITUTIONS

Unlike traditional planning in pre-school institutions which occurs according to the established order and determined duration, the planning of education according to innovative models takes place in a reverse design. Aside from general information, one primarily needs to define four stages of planning: 1) stating the expected outcomes, 2) determining acceptable proof that educational results have been achieved, 3) planning the experience of active

education and effective teaching and learning and 4) providing financial and technical basis for education. Afterwards, one provides a microstructure of the realisation plan of a directed activity in several steps, most frequently from six to ten steps. The duration of individual steps is provided in general, but it is usually not followed due to the fact that the implementation of each step that follows can be initiated only upon finishing the previous one. Upon implementing the directed activity one carries out evaluation of the process of education, self-evaluation of children's activities and identification of the outcomes and quality of the process of education. The application of this model is represented in this paper on a practical example of a directed activity *Farmyard* in a preparatory pre-school group.

Key words: education, learning, innovative education, didactic and methodical models, planning in reverse design

Весна Џолић¹

Тамара Милошевић²

Висока школа стручних студија за образовање васпитача Нови Сад

Имејл: [colic.vesna@gmail.com¹](mailto:olic.vesna@gmail.com); [tamaramilosevic91@gmail.com²](mailto:tamaramilosevic91@gmail.com)

ОМИЉЕНИ НАЧИНИ ИГРАЊА ПРЕДШКОЛСКЕ ДЕЦЕ

Игра није само најчешћа дечја активност, већ и активност путем које дете упознаје себе и своју околину и на њу делује. Играчке су средство деловања детета које доприноси његовом упознавању и разумевању себе и своје околине. Циљ истраживања био је да се утврди које су најомиљеније играчке деце као и на које начине се она њима играју. Узорак истраживања чинило је 120 деце, по четрдесеторо деце од четири, пет и шест година, уз подједнаку заступљеност девојчица и дечака. Коришћена је метода интервјуа. Резултати истраживања показују да су код деце омиљене савремене играчке, али и неке традиционалне. Очигледан је и утицај медија, а пре свега цртаних филмова. Када је реч о начинима играња, из дечјих описа може се видети да играчке најчешће условљавају начине играња. Због изузетног значаја игре и играчака у дечјем животу и развоју, аутори сматрају да би требало много више пажње да се поклони како избору играчака тако и дечјем искуству играња.

Кључне речи: игра, играчке, начини играња, предшколска деца

Vesna Colić¹

Tamara Milošević²

College of Professional Studies for Pre-school Teachers in Novi Sad

E-mail: colic.vesna@gmail.com¹; tamaramilosevic91@gmail.com²

THE FAVOURITE MANNERS IN WHICH PRE-SCHOOL CHILDREN PLAY

Play is not merely the most common children's activity, but also the way in which children learn about themselves and their surroundings. It is an interesting fact that during play a child learns how to act in his/her environment. Toys are the focus of a child's action and they contribute to a child's orientation in his/her environment. The aim of this study was to determine which toys are children's favourite and how they use them. The research sample comprised 120 children aged four, five and six – forty of each, whereby boys and girls have been equally represented. Interview was the method of data collection. The results of this research showed that children prefer contemporary toys, as well as some traditional ones. It is obvious that the media, especially cartoons, have a significant impact on children's choice of favourite toys. On the basis of children's description, it is evident that the manner of playing is determined by the choice of toys. Due to the utmost importance of toys and play in children's life and development, authors consider that more attention should be paid to the choice of toys, as well as to the children's playing experience.

Keywords: play, toys, manners of playing, experience of playing, pre-school children

Мирјана Марковић

Висока школа стручвних студија за образовање васпитача Пирот

Имејл: mirjanamar76@gmail.com

ЗНАЧАЈ И УЛОГА ИГРЕ У СИСТЕМУ ПРЕШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА ДЕЦЕ

Савремено друштво уводи многе нове тенденције у систем предшколског васпитања и образовања. Спона између њих јесте примат који се даје томе да деца кроз игру спознају свет који их окружује. Упознавање деце са околином, са свим осталим спознајним елементима са којима ће се касније у систему основношколског образовања

сусретати одвија се на један занимљив начин, кроз игру и креативно изражавање. Веома је значајно на који начин ће се деца сусрести са материјом коју треба учити, а касније репродуктовати. Она се не сме деци сервирати као нешто што ће их обременити, већ као занимљива материја коју ће они са задовољством прихватати. Начин на који деца у првом контакту са образовним системом прихвате норме и системе учења, огледаће се у читавом даљем образовању. Стога је неопходно децу стимулисати да на пријатан начин, који ће их мотивисати (а то је на предшколском узрасту најприхватљивије кроз игру), започну процес који ће трајати дуги низ година, а код неких и деценија, ако имамо у виду доживотно перманентно образовање.

Кључне речи: предшколско васпитање и образовање, деца, игра, креативно изражавање

Mirjana Marković

College of Professional Studies for Pre-school Teachers in Pirot

E-mail: mirjanamar76@gmail.com

THE IMPORTANCE AND FUNCTION OF PLAY IN THE SYSTEM OF PRE-SCHOOL EDUCATION AND UPBRINGING

Modern society introduces numerous tendencies into the system of pre-school education and upbringing. The connection between them can be discerned in the precedence given to play which is considered to be a gate to the knowledge of the world around us. Introducing children to the environment and other cognitive elements which they are bound to encounter in the course of their primary education takes place in an interesting fashion, through play and creative expression. The manner in which children become acquainted with the content that they need to master and reproduce later is extremely important. The content must not be served as something which would represent a burden, but in the form of interesting topics which they would embrace. The manner in which children accept the standards and learning methods when they first come into contact with the system of education is reflected in the course of their entire education. Thus, it is necessary to stimulate and motivate children at the beginning of their education to contentedly start this process (which at a pre-school level is most acceptable through play) which will last for many years, even decades, if one bears in mind the notion of a lifelong learning.

Key words: pre-school education and upbringing, children, play, creative expression

Верица Крстић

Предшколска установа „Вукица Митровић“, Лесковац

Имејл: gosakrstic@gmail.com

ИГРА, УМЕТНОСТ И СТВАРАЛАШТВО И НАЧИНИ УЧЕЊА И ОБРАЗОВАЊА

Игра је спонтана и природна активност деце. Из тог разлога се дешава да како лаици тако и припадници стручне јавности немају представу о значају игре за развој деце. Игра подстиче развој свих аспеката дечје личности. Она има дијагностички значај: приликом посматрања деце у игри могуће је сазнати много тога у вези са њиховим психичким животом, тешкоћама и проблемима. Такође, игра има и терапеутски значај. Она је значајан посредник у отклањању тешкоћа и стабилизовању дечјих личности. Игра представља сваку врсту активности којој се приступа ради задовољства, без обзира на њен резултат. На предшколском узрасту игра је водећа активност и ангажује дете више него реалност. Посредством игре дете превазилази свој стадијум развоја.

Игра пружа деци самосталност (јер одрасли то допуштају једино у игри), аутотеличност (јер игра има своје личне мотиве и изводи се себе ради), експресивност (јер она покреће дете и ангажује га као личност), дивергентност (због понашања које се посредством игре развија у различитим правцима).

За развој стваралаштва неопходно је дати деци довољно простора и времена за игру.

Кључне речи: игра као активност, дијагностички и терапетуски значај игре, аутотеличност, експресивност, дивергентност

Verica Krstić

Pre-school Institution „Vukica Mitrović“, Leskovac

E-mail: gosakrstic@gmail.com

PLAY, ART AND CREATIVITY AND THE METHODS OF LEARNING AND EDUCATION

Play is a spontaneous and natural activity of children. Consequently, it often happens that both laymen and professionals alike are not familiar with the importance of play for children's development. Play encourages the development of all aspects of a child's personality. It has a diagnostic significance: while observing children at play one can learn a good deal about their psychic life, as well as about their troubles and difficulties. Likewise, play has a therapeutic significance. It is an important mediator between addressing

difficulties and stabilising children's personalities. Play is every kind of activity which is initiated for pleasure, regardless of the outcome. At the pre-school level play is the leading activity and it engages a child more than anything in real life. By means of play children are capable of overcoming various stages of development.

Play allows children to be independent (because adults will allow independence only in play), it is autotelic (because it has its own motives and it is done for the purposes of play alone), expressiveness (because it moves children and engages them as individuals), divergence (due to behaviour which is developed in various directions through play).

In order to develop creativity it is necessary to provide children with enough time and space for play.

Key words: play as an activity, diagnostic and therapeutic significance of play, autotelicity, expressiveness, divergence

Соња Ђирић

Имејл: soxperasperaadastra@gmail.com

ИГРА У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ ПРОЦЕСУ ДАНАС

Дуго се игра није озбиљно схватала, с обзиром на то да је стара колико и човечанство. Хуманистички идеали ренесансе вратили су игри значај који јој је био оспораван. Игра је природна потреба дечјег организма и ни у ком случају не би смела да буде окарактерисана као траћење времена, већ као основно дечје занимање.

Игра заузима значајно место у васпитно-образовном процесу и од суштинског је значаја за свеукупни развој деце, а истовремено даје могућност васпитачу да сагледа ефекте васпитних утицаја. Није реткост да се и данас игра злоупотребљава, контролише и намеће деци и више него што би требало.

Холистички приступ у васпитању и образовању, коме се тежи, управо заговора наглашавање значаја игре и креативности и спонтаних самосталних активности деце.

Рад илуструје један део истраживања васпитача-специјалиста из 2013. године које је показало да се игри у вртићима даје велика предност, да је схваћена на прави начин, али да још увек има стереотипа и огрешења о игру.

Кључне речи: игра, холистички приступ, вртић, предшколска деца

Sonja Ćirić

E-mail: soxperasperaadastra@gmail.com

PLAY IN THE MODERN EDUCATIONAL PROCESS

Bearing in mind that play is as ancient as humanity, it was taken for granted for a very long time. However, humanistic ideals of the Renaissance have restored the importance of play that had previously been challenged. Play is a natural need of a child and it should by no means be characterised as a waste of time, but as a basic interest of a child.

Play occupies a significant place in the process of education and it is essential for the overall development of children, while at the same time it provides a pre-school teacher with an opportunity to see the effects of education. Even nowadays play is often misused, controlled and imposed on children to a far greater extent than it should be.

A holistic approach to education, to which one strives nowadays, advocates the idea of emphasising the importance of play and creativity, as well as of spontaneous independent children activities.

The paper illustrates a part of research conducted by pre-school teachers-specialists in 2013 which showed that play was indeed given precedence in kindergartens, that it was properly perceived, but that there still existed stereotypes and disregard for play.

Key words: play, holistic approach, kindergarten, pre-school children

Ивана Д. Ђорђевић

Филозофски факултет у Косовској Митровици

Имејл: ivanadjordjevic991@gmail.com

ИГРА КАО ЦЕНТРАЛНА АКТИВНОСТ ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОГ ПРОЦЕСА НА ПРЕДШКОЛСКОМ УЗРАСТУ

Игра представља неодвојиви сегмент дечјег живота, како у вртићу тако и изван њега. Она је фундаментална и најприроднија активност сваког детета која се у модификованим облицима јавља све до пубертета. Игровне активности нису само доколичарског карактера, већ се могу посматрати са више аспеката: филозофског, социолошког, антрополошког, психолошког... Данас се игре истражују у оквиру различитих теорија које су у вези са понашањем и развојем детета. У циљу квалитетнијег приступа и изучавања са више тачака гледишта, игра је истраживана у

склопу разних подручја. О њој не постоји дефинитивно одређена и заокружена теорија. Улога јој је непроцењива и не мери се ни са једном животном активношћу. У раду смо подробније разрадили игру као базичну дечју делатност. Настојали смо да објаснимо њене позитивне стране и начин на који утиче на целокупни дечји развој. Акценат је стављен на њен свеукупни утицај.

Кључне речи: игра, васпитање, образовање, дете, играчке

Ivana D. Đorđević

Faculty of Philosophy in Kosovska Mitrovica

E-mail: ivanadjordjevic991@gmail.com

PLAY AS A CENTRAL ACTIVITY IN THE PROCESS OF EDUCATION AND UPBRINGING AT THE PRE-SCHOOL AGE

Play is an inevitable segment of children's lives, both in and out of the kindergarten context. It is the most fundamental and inherent activity in every child and it is present in one's life until puberty, though in various modified forms. Playing activities are not merely the matter of entertainment and leisure. They can also be observed from the standpoint of philosophy, sociology, anthropology, psychology, etc. Nowadays, play is studied in the framework of various theories relating to a child's behaviour and development. For the purposes of a more quality approach and multi-perspective research play is observed in the scope of various fields. There is no definitive and unequivocal theory of play. Its role is invaluable and it cannot be compared to any other activity. The author tends to elaborate play as a fundamental children's activity. It was author's intention to explain its positive characteristics, as well as the manner in which it affects the entire development of a child. The emphasis is put on its overall impact.

Key words: play, upbringing, education, child, toys

Дејан Ђорђевић

Висока школа стручвних студија за образовање васпитача у Пироту

Имејл: buda.c@orion.rs

ТАОИСТИЧКА ФИЛОЗОФИЈА, ФИЛОЗОФИЈА ИГРЕ И ХОЛИСТИЧКИ ПРИСТУП ВАСПИТАЊУ

На почетку рада аутор излаже једну прецизну дефиницију филозофске дисциплине која је данас позната под називом филозофија игре. Након тога, аутор подсећа на чињеницу

да у неким дечјим вртићима у развијеним земљама настоје да деци предшколског узраста ускрате игру и атмосферу опуштености те да децу подвргну третману по много чemu карактеристичном за третман одраслих особа.

Аутор се, међутим, залаже за одржавање културе игре и опуштености у дечјим вртићима, полазећи притом, између осталог, и од перспективе једне селективне рецепције таоистичке филозофије.

Кључне речи: филозофија игре, таоизам, холистички приступ васпитању

Dejan Đorđević

College of Professional Studies for Pre-school Teachers in Pirot

E-mail: buda.c@orion.rs

TAOIST PHILOSOPHY, PHILOSOPHY OF PLAY AND A HOLISTIC APPROACH TO EDUCATION

At the beginning of the paper the author offers a precise definition of a philosophical discipline known as the philosophy of play. After presenting the above mentioned definition, the readers shall be introduced to the fact that many kindergartens in developed countries function in a rather unconventional manner. Namely, children who are sent to such institutions are denied the usual pleasures of permanent play and compelled to adopt an adult-like mindset. However, the author advocates the maintenance of the play-oriented atmosphere in kindergartens. Such position is defended by referring to a selective reception of the Taoist philosophy of play.

Key words: philosophy of play, Taoism, holistic approach to education

Милан Мильковић

Имејл: kalokagatija@gmail.com

ТРИЈАДНА ПРЕДСТАВА ХОМО ЛУДЕНСА У ХУМАНИСТИЧКО-ВАСПИТНОМ КОНЦЕПТУ ЧОВЕКА

Рад својим теоријским оквиром претендује да укаже на нужни значај освртања и разматрања проблема односа детињства, детета и дечје игре као савршене тријадне целине која представља базично-егзистенцијални карактер *хомо луденса*. Из

метатеоријске перспективе нама се указује *per directum* феномен у феномену. Заправо, ми смо у позицији да у популаристичко-сцијентистичко-хибридној култури све више миноризујемо *актус хуманус* у свој својој делатности према детињству, детету, дечјој игри са симптоматичним импулсом сигнализације: валоризација – ревалоризација – девалоризација. Тренд „трговачког“ импулса као да нас упућује на аподиктичку реалност – добро, лепо и узвишено детињство вероватно нестаје, панорамска слика целине дечјег бића као вечитог *хомо луденса* ишчезава у својој немогућности да поврати легитимитет које је дете имало у садејству са самим собом и својим детињством. Тако, хуманистичко–васпитни концепт човека представља један од могућих и пожељних фрагмената друштвене стварности и праксе који може дати адекватан егзистенцијални одговор изазовима и хуманим потребама дечјег бића.

Кључне речи: дете, детињство, *хомо луденс*, игра, (пост)хуманистичко васпитање

Milan Miljković

E-mail: kalokagatija@gmail.com

A CONCEPTUAL TRIAD OF *HOMO LUDENS* IN A HUMANISTIC EDUCATION OF MAN

By virtue of its theoretical framework the paper aims to indicate a particular significance of considering and scrutinising the relationship between childhood, child and play as a perfect triad which represents the basic existential character of *homo ludens*. From meta-theoretical perspective, one is presented *per directum* with a phenomenon within a phenomenon. In fact, in a popular and hybrid culture and a culture of scientism, we are in a position to increasingly diminish *actus humanus* in all our actions towards childhood, child and play, with a symptomatic signalling impulse: valorisation-revaluation-devaluation. The inclination towards a „commercial“ impulse seems to direct us towards an apodictic reality – the good, beautiful and sublime childhood disappears, a panoramic image of the whole of a child's being as an eternal *homo ludens* perishes in its inability to regain the legitimacy that a child had in respect of itself and its childhood. Thus, the humanistic education of man represents one of the possible and desirable fragments of the social reality and practice which can provide an adequate existential response to challenges and human needs of a child.

Key words: child, childhood, *homo ludens*, play, (post)humanistic education

Миливоје Млађеновић

Педагошки факултет у Сомбору, Универзитет у Новом Саду

Имејл: milivoje_mladjenovic@yahoo.com

ПОЗОРИШНА УМЕТНОСТ И ДРАМСКО ВАСПИТАЊЕ У ВРТИЋУ И НИЖИМ РАЗРЕДИМА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ – ПОЈМОВНО РАЗГРАНИЧЕЊЕ

У раду се са аспекта различитих дисциплина (теорија књижевности, методика књижевности, теорија драме, театрологија) анализирају досадашњи методи увођења деце предшколског узраста и ученика нижих разреда основне школе у комплексну област драмског васпитања, као и стицање знања о основним појмовима позоришне уметности и облицима практичног рада. Наша педагошка пракса одавно запажа да позоришна уметност има интегративну функцију и наглашава да повезивањем и прожимањем говора, покрета, музике, ликовних и других уметничких елемената, позоришна уметност омогућава деци да испоље креативност, ојачају самопоуздање и стекну навику за уверљив наступ пред публиком. Међутим, ова област није у потребној мери и на адекватан и добро артикулисан начин заступљена у програму предшколских установа. Стoga се у раду, уз навођење примера из праксе, инсистира на појмовном и предметном разграничењу драмског васпитања, налашавајући да драмско васпитање не подразумева само развијање даровитости за драму и позориште, нити знања о феномену драме и позоришта и методу сценске комуникације, него поступно и синхроно овладавање целином ове изузетно битне области у васпитно-образовном процесу.

Кључне речи: драмско васпитање, метод сценске комуникације, позоришна уметност предшколски узраст, основна школа

Milivoje Mlađenović

Faculty of Pedagogy in Sombor, University of Novi Sad

E-mail: milivoje_mladjenovic@yahoo.com

THEATRE AND DRAMA IN KINDERGARTENS AND LOWER PRIMARY GRADES – CONCEPTUAL DEMARCTION

From the standpoint of various disciplines (theory of literature, methodology of literature, theory of drama, theatre studies) the paper analyses the existing methods of introducing preschool and primary school children to the complex field of drama education, as well as to the

knowledge of fundamental concepts regarding theatre and forms of practical work. Experts in pedagogical practices in our country have long been aware of an integrative function of the theatre and therefore emphasised the connection and interplay between speech, movement, music, fine arts and other forms of artistic elements by means of which theatre enables children to express their creativity, boost self-confidence and acquire a habit of a convincing performance in front of the audience. However, this particular field has not been adequately and sufficiently represented in pre-school curricula, nor has it been accentuated in a proper manner. Therefore, by presenting examples of good practice the author of the paper insists on a conceptual and topical demarcation of drama education, emphasising that drama education does not merely imply the development of a talent for drama and theatre nor the knowledge of the drama and theatre phenomena and of the method of stage communication, but also gradual and synchronous mastering of the entire field which is extremely important in the process of education.

Key words: drama education, method of stage communication, theatre, pre-school age, primary school

Алмида Антић

Ивана Крижан

Лидија Вићентијевић

Предшколска установа „Милица Ножица“, Ваљево

Имејл: almaantic@gmail.com

ИГРОМ ДО ЗНАЊА

У раду се даје приказ пројекта "Игром до знања" - сарадња вртића и музеја у циљу сагледавања могућности иновација у васпитно-образовном раду. Ауторке наглашавају значај активирања зоне наредног развоја упознавањем деце са богатом физичком средином, активним укључивањем више чула у току игре и на тај начин стицањем трајног знања.

Иновативним и интересантним активностима подстицали смо све аспекте дечјег развоја, креативност, дечје стваралаштво, развој логичког мишљења. Показали смо различите начине укључивања деце и родитеља у игровне активности и подстицали тимски рад, како васпитача тако и деце и родитеља. Анализирали смо корелацију између методика, задовољство код деце и родитеља те у којој мери васпитачи имају прилике да развију своје професионалне компетенције.

Кључне речи: игра, креативност, машта, иновација, сарадња.

Almida Antić

Ivana Križan

Lidija Vićentijević

Pre-school Institution „Milica Nožica“, Valjevo

E-mail: almaantic@gmail.com

LEARNING THROUGH PLAY

The paper presents the project *Learning through Play* which was realised through the co-operation between the kindergarten and museum for the purposes of considering the possibilities of innovation in education. The authors emphasise the importance of activating the Zone of Proximal Development by introducing children to the rich physical environment, as well as by activating all of one's senses in the course of play and thus enabling children to acquire lasting knowledge.

By means of innovative and interesting activities we encouraged all aspects of children's development, creativity, artistic expression, development of logical thinking. We presented various manners of including children and parents into playing activities and encouraged team work, not merely with regards to pre-school teachers, but also with regards to parents and children. We analysed the correlation between methods, pleasure in children and parents, as well as the extent to which pre-school teachers have the opportunity to develop their professional competences.

Key words: play, creativity, imagination, innovation, co-operation

II СЕКЦИЈА

УМЕТНОСТ И СИСТЕМ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА

Иван Стаменковић

Висока школа стручних студија за образовање васпитача у Пироту

Имејл: ivandrajzl@gmail.com

УМЕТНОСТ КАО ХОЛИСТИЧКИ ОКВИР И ВАСПИТАЊЕ

Рад се, у уводном делу, бави кратким прегледом васпитне димензије књижевних дела кроз историју. У главном делу доноси анализу актуелног књижевног тренутка и места које заузима едукативна и васпитна компонента у савременој књижевности за децу и младе, са посебним освртом на дела која имају изражену холистичку тенденцију.

У завршном делу, са намером да реципијентима дамо конкретне сугестије, биће дата кратка анализа десет дела са посебним квалитетима усмереним ка појединим аспектима холистичког васпитања.

Кључне речи: уметност, литература, холизам, васпитање

Ivan Stamenković

College of Professional Studies for Pre-school Teachers in Pirot

E-mail: ivandrajzl@gmail.com

ART AS A HOLISTIC FRAMEWORK AND THE PROCESS OF EDUCATION

Within the introduction, the paper offers a brief overview of an educational dimension of literary works through history. In the main part the paper introduces an analysis of a literary moment and place occupied by an educational component in the contemporary literature for children and youth, with special emphasis on those literary works which disclose a discernible holistic tendency.

In the final part, with the intention of providing concrete recommendations to recipients, the author shall produce a short analysis of ten literary works which possess special qualities oriented towards particular aspects of a holistic education.

Key words: art, literature, education, holism

Љиљана Вожкић¹

Јелена Дубљевић²

Висока школа стручних студија за образовање васпитача у Пироту¹

Факултет музичке уметности у Београду²

Имејл: jdubljevic@yahoo.com

УПОЗНАВАЊЕ ОДЛИКА БИЉАКА И ЖИВОТИЊА ПУТЕМ УПОТРЕБЕ ДЕЧЛИХ
ПЕСАМА И БРОЈАЛИЦА

Биљни и животињски свет за дете представљају неисцрпни извор нових открића. Различите су могућности за упознавање њихових одлика: на основу личног искуства, коришћењем играчака, илустрација, учењем рецитација, усвајањем песама, музичких игара, бројалица, итд. Збирке деčјих песама обилују композицијама заснованим на поменутој тематици. Најчешће су посвећене појединим биљкама или животињама, али се помињу и посредно, у вези са годишњим добима, континентима...

Ауторке чланка осмислиле су песме, музичке игре и бројалице о животињама из непосредног окружења (жаба, пуж, пчела, мрав, куца, бува, мачор, паук и друге), као и о онима које се могу срести у зоолошком врту (зебра, слон, пума, ној). Бројалице су посвећене биљкама које се ретко спомињу у музичкој литератури, као што су коренасте биљке, црни и бели лук, кромпир, коприва, иђирот и лотос, при чему су наглашена њихова лековита својства.

Кључне речи: биљке, животиње, деčје песме, музичке игре, бројалице

Ljiljana Vojkić¹

Jelena Dubljević²

College of Professional Studies for Pre-school Teachers in Pirot¹

Faculty of Music Arts in Belgrade²

E-mail: jdubljevic@yahoo.com

BECOMING ACQUAINTED WITH PLANTS AND ANIMALS BY MEANS OF
NURSERY RHYMES AND COUNTING RHYMES

To a child the flora and fauna represent inexhaustible sources of new discoveries. There are various possibilities of becoming acquainted with characteristics of animals and plants: on the basis of one's personal experience, by using toys, illustrations, by reciting and memorising nursery rhymes, music games, counting rhymes, etc. Collections of nursery rhymes represent a treasury of compositions based on the aforementioned topic. They are most frequently dedicated to individual plants or animals, but there are also those which mention animals and plants indirectly, by referring to the seasons of the year, continents...

The authors of this paper devised nursery rhymes, music games and counting rhymes about animals from the immediate surroundings (frogs, snails, bees, ants, puppies, flees, tomcats,

spiders, etc.), as well as about those animals which can be encountered in zoos (zebras, elephants, cougars, ostriches). Counting rhymes are dedicated to plants which are rarely mentioned in music literature, such as rootplants, onions and garlic, potatoes, nettle, sweet flag and lotus, whereby their medicinal properties have been emphasised.

Key words: plants, animals, nursery rhymes, music games, counting rhymes

Јелена Вељковић Мекић

Висока школа стручвних студија за образовање васпитача у Пироту

Имејл: vmjelena@yahoo.com

ДУАЛИТЕТ ЕСТЕТСКО-ЕТИЧКО У ЧОВЕКОВОМ ЖИВОТУ, ВАСПИТАЊУ И УМЕТНОСТИ

У историји филозофске и естетске мисли увек су били присутни покушаји да се оствари супостојање или сједињење естетских и етичких категорија, али и опречни ставови који су разлике између њих чинили још дубљим те је циљ рада да их евидентира и да укаже на њихову присутност у различитим областима човековог живота, васпитања и уметности. Естетска егзистенција постаје на непосредан начин, развија се у човековом бивствовању и доводи индивидуалитет у опозицију у односу на другост/колектив/општост, док се морал увек проматра у уској вези са социјумом. Што се тиче човековог васпитања, још је код Шилера присутна идеја да би оно требало да се одвија путем уметности и да се чулни човек може „уразумити“ само уколико се начини естетским. Спознаја до које човек долази путем уметности јесте синтетичка и тренутна. Она повезује мисли и осећања, ставове и деловање и развија пријемчивост за лепо, добро и истинито, што везу између естетских и моралних аспеката чини очигледном, могућом и пожељном.

Кључне речи: естетика, етика, васпитање, уметност, књижевност.

Jelena Veljković Mekić

College of Professional Studies for Pre-school Teachers in Pirot

E-mail: vmjelena@yahoo.com

DUALITY OF AESTHETIC AND ETHICAL IN ONE'S LIFE, EDUCATION AND ART

Throughout the history of philosophical and aesthetic thought there have always existed attempts to achieve a co-existence and union of aesthetic and ethical categories, as well as opposed attitudes which made the differences between them even deeper. Hence, the aim of

this paper is to identify the aforementioned attempts, as well as to indicate their presence in various areas of one's life, education and art. Aesthetic existence arises in a direct manner. It evolves during one's life and brings an individual in opposition to the Other/collective/generality, while moral is always observed in a close relation to the society. As far as one's education is concerned, even Schiller embraced the idea that education should be realised through arts and that a sensual man could be „reasoned with“ only if he became aesthetic. The knowledge which one acquires by means of art is synthetic and instantaneous. It connects thoughts and feelings, attitudes and actions and develops susceptibility to the beautiful, good and true, which makes the connection between aesthetic and moral aspects obvious, possible and desirable.

Key words: aesthetic, ethics, education, art, literature

Наташа Кљајић
ОШ „Бранко Радичевић”, Бољевци - Прогар
Имејл: natasenjka@gmail.com

ПРИМЕНА ИГРЕ У НАСТАВИ КЊИЖЕВНОСТИ У СТАРИЈИМ РАЗРЕДИМА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

У овом раду бавићемо се значајем примене игровног метода при савладавању кључних појмова из наставне области Књижевност у старијим разредима основне школе. Указујући на место и значај примене различитих типова игара у наставном планирању, посматраћемо на који начин се путем језичко-литерарних игара усвајају књижевни термини, обнављају кључни подаци о аутору, ликовима и мотивима, као и на који начин се игра може интегрисати у уводном, главном и завршном делу часа, као и у оквиру домаћих задатака и усмених и писаних провера знања. Бавићемо се применом асоцијација, питања са понуђеним одговорима, „загонетних прича”, ребуса, коњичког скока и задатака са декодирањем као независних игровних налога, али и у оквиру квиза. Примере које ћемо приказати користили смо успешно у настави, као и при изради приручника „Асоцијације у настави српског језика и књижевности” и „Квизови у настави српског језика и књижевности”, чији смо коаутор.

Кључне речи: игра, књижевност, језик, квиз, основна школа

Nataša Kljajić

Primary School „Branko Radičević“, Boljevci-Progar

E-mail: natasenjka@gmail.com

THE USE OF PLAY IN LITERATURE CLASSES IN A MIDDLE SCHOOL

The paper deals with the importance of a playing method for the purposes of mastering the key concepts in the field of literature intended for middle school students. By indicating the function and significance of the use of various types of games in the course of teaching, the author shall observe the manner in which by means of language and literary games students acquire literary terms, revise key data on authors, characters and motifs, as well as the manner in which play can be integrated into the introductory, main and final parts of the class and into homework and oral and written tasks. The author shall deal with the use of associations, questions with offered answers, *mystery stories*, rebuses, equestrian jump and decoding tasks, both in the form of independent playing order and in the form of a quiz. The examples which we are about to present we have successfully used during lessons, as well as for the purposes of writing the textbooks “Associations in Serbian language and literature classes” and “Quiz shows in Serbian language and literature classes”, which we co-authored.

Key words: play, literature, language, quiz, middle school

Јованка Улић¹

Ивана Игњатов Поповић²

Висока школа стручвних студија за образовање васпитача у Новом Саду

Имејл:stabloliki@gmail.com¹/ignjatovivana@yahoo.com²

ХОЛИСТИЧКИ ПРИСТУП ОБРАЗОВАЊУ УЗ ПРИМЕНУ ПОЗОРИШТА СЕНКИ

Традиционалан приступ васпитању и образовању деце и данас је заступљен у већини предшколских установа у Србији. Један од разлога за то је и курикулум високих школа стручвних студија за образовање васпитача који је подељен на појединачне научне, уметничке и методичке области. Холистички приступ и отворени систем у развоју образовања јесте будућност рада са децом предшколског узраста. Неопходност промене у самом раду са децом изискује промене и у иницијалном образовању васпитача. Интеграција два или више предмета, као један од могућих облика

холистичког приступа, омогућава да процес еволуције образовне институције буде сврсисходан. У овом раду биће представљен пројекат *Позориште сенки* кроз интеграцију два предмета - Сценске уметности и Луткарства. Сам пројекат покренут је са циљем да се, кроз интеграцију два предмета, будући васпитачи оспособе да у свом раду са децом користе позориште сенки као дидактичко средство које у себи има широк дијапазон едукативних потенцијала, а уједно и директно утиче на свеукупни развој креативних потенцијала деце.

Кључне речи: холистички приступ, интеграција Сценске уметности и Луткарства, пројекат *Позориште сенки*, развој креативности

Jovanka Ulić¹

Ivana Ignjatov Popović²

College of Professional Studies for Pre-school Teachers in Novi Sad

E-mail: stabloliki@gmail.com¹/ignjatovivana@yahoo.com²

A HOLISTIC APPROACH TO EDUCATION WITH THE APPLICATION OF A SHADOW PUPPET THEATER

The traditional approach to education is still present in most pre-school institutions in Serbia. One of the reasons for this are the curricula implemented in pre-school teacher training colleges which are divided into individual scientific, artistic and methodical fields. A holistic approach and an open system in the development of education represent the future of working with pre-school children. The necessity of changes in the work with children also requires changes in the initial teacher education. An integration of two or more courses, as one of the possible forms of a holistic approach, allows the process of evolution of educational institutions to become purposeful. In this paper the authors shall present the project *Shadow Puppet Theatre* realised by means of integration of two courses - Stage Art and Puppetry. The project itself, which integrated two courses, has been initiated with the aim of training future pre-school teachers to co-operate with children by using shadow puppet theatre as a didactic tool that has a wide range of educational potentials, and which at the same time directly affects the overall development of the creative potentials of children.

Key words: holistic approach, integration of Stage Art and Puppetry, project Shadow Puppet Theatre, creativity development

Бојана Николић

Висока школа стручних студија за образовање васпитача Пирот

Имејл: bojanusk@gmail.com

ИГРА КАО ПОКРЕТАЧ КРЕАТИВНОГ ПРОЦЕСА У ЛИКОВНОМ СТВАРАЛАШТВУ ДЕЦЕ И ОДРАСЛИХ УМЕТНИКА

Креативност, стваралаштво и игра јесу мултидимензионални и комплексни појмови међу којима постоји много сличности. Заједничка им је слобода, добровољна природа, асоцијативност мишљења, искреност, оригиналност, флуентност, флексибилност. Међутим, дечје ликовно стваралаштво се и разликује од уметничких активности одраслих по својим мотивима и функцији.

Овај рад, кроз упоредну ликовну анализу радова деце предшколског узраста и одабраних дела савремене уметности, показује сличности и разлике које постоје између креативног процеса деце и одраслих стваралаца.

Главни циљ овог рада јесте упознавање васпитача са природом дечје креативности, повезивање предшколске установе са институцијама културе, као и борба против стереотипа и шаблона као главних инхибитора дечје игре и стваралаштва.

Кључне речи: игра, креативност, дечје ликовно стваралаштво, савремена уметност.

Bojana Nikolić

College of Professional Studies for Pre-school Teachers in Pirot

E-mail: bojanusk@gmail.com

PLAY AS AN IMPELLER OF CREATIVE PROCESSES IN THE ARTISTIC EXPRESSION OF CHILDREN AND ADULTS

Artistic expression, creativity and play are multidimensional and complex notions which share numerous similarities. They share freedom, voluntary nature, associative thinking, sincerity, authenticity, fluency, flexibility. However, children's artistic expression also differs from artistic activities of adults from the standpoint of its motivation and function.

By means of comparative artistic analysis of the works of pre-school children and selected works of contemporary artists, the author of this paper aims to show the similarities and differences between the creative processes of children and adults.

The main aim of this paper is to introduce pre-school teachers to the nature of children's creativity, to establish a connection between pre-school institutions and institutions of culture, as well as to raise voice against stereotypes and patterns as the main hindrance to a child's play and creativity.

Key words: play, creativity, children's artistic expression, contemporary art

Бојана Удовичић
Учитељски факултет Ужице
Имејл: b.udovicic84@gmail.com

ИГРА КАО СЕГМЕНТ ПОЕТИКЕ РОМАНА ЗА ДЕЦУ

Предмет рада усмерен је на теоријско сагледавање и проучавање игре као сегмента поетике романа за децу. Као неодвојиви део људског живота и један од основних мотива у романима за децу, игра има значајну улогу у структури романа и стваралачком поступку писца. Истраживањем поетике романа за децу, игра је сагледана из угла педагошких, филозофских, уметничких, социолошких и других становишта, с циљем да се укаже на њен утицај у стваралачким намерама писца, начину уметничког уобличавања дела, могућностима разумевања романа од стране младих реципијената, педагошкој и естетској функцији дела. Простор изучавања омеђен је на романе за децу који су наставним планом и програмом предвиђени за први и други циклус образовања.

Кључне речи: игра, поетика, роман за децу

Bojana Udovičić
Teacher Training Faculty in Užice
E-mail: b.udovicic84@gmail.com

GAME AS A SEGMENT OF POETICS OF THE NOVEL FOR CHILDREN

The topic of this paper is oriented towards a study and theoretical reflection of play as a segment of the poetics of a novel for children. As an inseparable part of human life and one of the main motifs in children's novels, play takes a significant role in the structure of a novel, as well as in the creative process of a writer. In the process of researching into the poetics of novels for children play is observed from the standpoints of pedagogy, philosophy, art, sociology and various other aspects with the aim of indicating its influence in the creative intentions of a writer, in the manner of an artistic modelling of a work, in the abilities of young recipients to understand the aforesaid novels, as well as in the pedagogical and aesthetic function of the work. The field of research is limited to novels for children which are part of the curriculum for the first cycle and the second cycle of education.

Key words: play, poetics, novel for children

Кристина Крстић¹

Марија Лукић²

Висока школа стручних студија за васпитаче Шабац

Имејл: kkrstic84@yahoo.com¹; maramare19@yahoo.com²

ПУТОВАЊЕ КРОЗ СВЕТ СЛОВА

Игра за дете предшколског узраста представља основну активност помоћу које оно открива своје могућности, испољава потенцијале и свестрано се развија. Игра као начин на који дете упознаје свет који га окружује и стиче искуства заправо представља посебан облик учења карактеристичан за предшколски узраст. Значај и смисао учења кроз игру мења се на прагу уласка у школско окружење, али неоспорна је чињеница да игра и на млађем основношколском узрасту прожима активности које доприносе свим аспектима развоја детета. Стога се јавља потреба да се игра сагледа као кључна карика у повезивању поменута два нивоа васпитања и образовања. У раду ће бити речи о улоги игре у припреми деце за почетно читање и писање у години пред полазак у школу. На основу приказа разноврсних активности практичарима ће бити пружена прилика да употребује своју васпитно-образовну праксу на пољу развоја говора.

Кључне речи: игра, дете, активности, развој говора.

Kristina Krstić¹

Marija Lukić²

College of Professional Studies for Pre-school Teachers in Šabac

E-mail: kkrstic84@yahoo.com¹; maramare19@yahoo.com²

JOURNEY THROUGH THE WORLD OF LETTERS

To pre-school children play represents the basic activity through which they discover their own possibilities, express potentials and develop in a comprehensive manner. As a manner in which children acquire experience and become acquainted with the world around them, play represents a special form of learning which is characteristic of the pre-school age. The significance and meaning of learning through play changes after one leaves the pre-school environment to enrol for school, but it remains indisputable that even at lower levels of primary school play permeates activities which contribute to all aspects of a child's development. Therefore, there is a need to perceive play as a crucial link which connects the two mentioned levels of education. The paper deals with the role of play in preparing children for initial reading and writing in the final year of pre-school education and upbringing. On the

basis of various presented activities, practitioners will be given an opportunity to enhance their educational practice in the field of speech development.

Keywords: play, child, activity, speech development

Драгана Драгутиновић

Висока школа стручних студија за образовање васпитача у Пироту

Имејл: ddragutinovici@gmail.com

ПОЕТИКА БОЈЕ

Боја у спектралној анализи Њутнове призме или Гетеове хроматографске анализе обожених карактера има своју физичку природу, јер је од светла, као и своју психолошку претпоставку променљивог дејства и оправданости. Боја као основни мотив/тема развија се у простору самостално као феномен видљивог света, сада већ ослобођен репрезентабилности локалне боје/тона и везаности за предмет у функцији облика, сјаја или одраза. Постоји у реалним и симулираним условима, покреће наталожена искуства историје и захтева стално преиспитивање методичке праксе учења употребе сликарског материјала и развијања стваралачког мишљења. Уметничка пракса је метод. Учење уметности и савремене уметничке праксе проширује појам схватања области и подручја ликовног васпитања и образовања ван устављеног програмског бављења сликом која се доживљава као илustrација предмета, бића, ситуација или појава. Начин постојања боје и онога на кому она почива откривају везе између боје и материје, боје и природе, њену друштвену условљеност и асоцијативност. Уметност као ритуал, друштвена ситуација, перцепција, пројекција или деформација, учитава трагове понашања и унутрашњих доживљаја. Боја кроз своју материјалну датост и боја као експеримент постоји у загонетки разлагања дигиталне слике и поигравања са уређивањем фотографије/слике (photo/screen editing).

Кључне речи: боја, уметничка пракса, ликовно васпитање, слика, доживљај, мишљење.

Dragana Dragutinović
College of Professional Studies for Pre-school Teachers in Pirot
E-mail: ddragutinovici@gmail.com

POETICS OF COLOUR

In a spectral analysis of Newton's prism or in Goethe's chromatographic analysis of coloured characters colours have their physical nature, since they are a result of light, as well as their psychological assumption of variable effects and justification. Colour as the main motif/theme develops independently in space as a phenomenon of a visible world liberated from the representativeness of local colour/tone and from an attachment to objects in the function of shapes, shine or reflection. It exists in real and simulated conditions, it elicits accumulated experiences of the history and requires a constant review of the methods of learning how to use painting material and develop creative thinking. Artistic practice is a method. Acquiring knowledge with respect to art and modern artistic practice expands the notion of understanding the field of artistic upbringing and education beyond the established programme-based dealing with an image, which is perceived as an illustration of objects, beings, situations or phenomena. The modes of colour and its foundation reveal the connection between colour and matter, colour and nature, its social demarcation and associative properties. Art as a ritual, social event, perception, projection and deformation loads the traces of behaviour and inner experience. Colour, through its physical aspects and colour as an experiment exists in the puzzle of decomposing a digital image and playing with photo/screen editing.

Key words: colour, artistic practice, artistic education, image, experience, opinion.

Ирена Ристић
Предшколска установа „Бајка“, Књажевац
Имејл: ivaristic89@gmail.com

ЛИКОВНО ПОДРУЧЈЕ СЛИКАЊА, ТЕХНИКЕ И СПЕЦИФИЧНОСТИ У ОДНОСУ НА УЗРАСТ

Путем ликовног остваривања детета у различитим сферама стварања посебно се развија његова машта и креативност. Исто тако, без добrog познавања техника и начина сликања у тим узрастима не може се остварити прави циљ сликања.

Рад је заснован на тенденцији да се, како теоријски тако и емпиријски, објасне основе ликовног подручја сликања у раду са децом предшколског узраста.

Први део рада има теоријску основу која се превасходно заснива на релевантној литератури која се бави представљањем дечјег ликовног стваралаштва. У раду су детаљно представљене технике које се везују за ликовно подручје сликања, као и њихове специфичности везане за узраст.

Други део рада заснован је на практичном приказивању свега онога што се проналази као главна тенденција у сликању. Овај истраживачки рад бави се употребом боја на дечјим ликовним радовима у зависности од узраста.

Кључне речи: сликање, технике, ликовно, узраст

Irena Ristić

Pre-school Institution „Bajka“, Knjaževac

E-mail: ivaristic89@gmail.com

PAINTING AS A FINE ART AND TECHNIQUES AND SPECIFICITIES RELATING TO AGE

A child's imagination and creativity are especially developed by means of his/her artistic expression in various artistic fields. Likewise, one cannot achieve the true goal of painting if one is not familiar with techniques and manners of painting at a pre-school age.

The paper is based on a tendency to elucidate, both theoretically and empirically, the basis of the fine art of painting in working with pre-school children.

The first part of the paper offers a theoretical basis which is primarily grounded in the relevant literature dealing with the presentation of children's artistic expression. The paper presents in detail the techniques relating to painting, as well as their specificities related to age.

The second part of the paper is based on a practical presentation of all those issues regarded as the main tendency in painting. This research paper deals with the use of colours in children's paintings, depending on their age.

Key words: painting, techniques, fine arts, age

Жељко Тешић

ОШ „Лазар Саватић“ Земун, Београд

Имејл: zeljkotesic83@gmail.com

ИГРОВНЕ АКТИВНОСТИ У НАСТАВИ КЊИЖЕВНОСТИ ОД ПЕТОГ ДО ОСМОГ РАЗРЕДА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

У раду ће бити разматрана улога креативних задатака које ученици добијају како би се припремили за часове књижевности у току којих ће се посредством игара, најчешће у драмској форми, анализирати књижевно дело. Биће осветљена и улога оваквих часова, начин рада у току уводног, главног и завршног дела часа, као и наставне методе и средства које наставник користи. Задаци за припрему ученика, као и сами часови у току којих се тумачи одређени књижевни текст, састојаће се из више активности као што су преузимање улоге књижевног јунака (Ја перспектива) или улоге наратора (у првом или трећем лицу), промена приповедног тока приче или лица у коме се приповеда, драматизација и друго. На тај начин, кроз интересантне игровне аспекте предочених поступака, ученици би требало да лакше и мотивисано приступе књижевном тексту и тако постану активни учесници конкретних наставних ситуација.

Кључне речи: игра, књижевни текст, основна школа, приповедање

Željko Tešić

Primary School „Lazar Savatić“ in Zemun, Belgrade

E-mail: zeljkotesic83@gmail.com

PLAYING ACTIVITIES IN TEACHING LITERATURE FROM THE FIFTH TO THE EIGHTH GRADE OF PRIMARY SCHOOL

The paper will discuss the role of creative tasks that students receive in order to prepare for literary lessons during which, through play and most often in a drama form, the literary work is to be analysed. The author shall try to elucidate the role of the aforementioned lessons, the working method in the course of the introductory, the main and the final part of the class, as well as the applied teaching methods and resources. The tasks intended for preparing students, as well as the lessons during which certain literary texts are interpreted, will consist of several activities such as assuming the role of a literary hero (an ego-perspective) or the role of a narrator (in the first or third person), a change in the storyline, or in the person who narrates, the dramatisation, etc. Thus, by means of interesting playing aspects of the presented procedures, students should be increasingly motivated and they should be able to access the literary text more easily and thus become active participants in specific teaching situations.

Key words: play, literary text, primary school, storytelling

III СЕКЦИЈА

СТВАРАЛАШТВО И ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ

Миомир Милинковић

Учитељски факултет у Ужицу

Имејл: miomir@sbb.rs

КУЛТУРА ГОВОРА КАО ПРЕТПОСТАВКА ОПШТЕ КУЛТУРЕ

Основни елеменат људског говора је реч. Моћ речи не огледа се само у изговору гласова, говорних исказа и реченица. Речи су елементарно средство комуникације и важан чинилац у васпитно-образовном раду са децом предшколског и школског узраста.

У раду се истражују лингвистичке и екстрагравистичке вредности говора: дикција, ритам, паузе, мелодија, стандардни и логички акценат. У раду са децом васпитач делује на развијање личности сваког појединца, једнако својим говором и својим понашањем. Да би остварио постављене циљеве васпитно-образовног рада, васпитач мора поштовати књижевно-језичку норму и поседовати елементарне квалитете добrog говорника који се дефинишу као духовна, морална и физичка својства. Притом мора своје говорне способности ставити у службу добра, правде и истине.

Кључне речи: реч, говор, дикција, васпитање, васпитач

Miomir Milinković

Teacher Training Faculty in Užice

E-mail: miomir@sbb.rs

SPEECH CULTURE AS A PREREQUISITE FOR GENERAL CULTURE

Words are basic elements of human speech. The power of words is not merely reflected in the pronunciation of sounds, utterances and sentences. Words are basic tools of communication and an important factor in the education of pre-school and primary school children.

The paper studies linguistic and extra-linguistic speech values: elocution, rhythm, pauses, melody, standard and logical accent. When working with pre-school children pre-school teachers influence the development of the personality of each individual, both through their speech and their behaviour. In order to achieve the established educational goals, pre-school teachers need to respect literary and linguistic standards, as well as to possess fundamental qualities of good speakers characterised by certain spiritual, moral and physical properties, whereby they should use their speech skills in the service of good, justice and truth.

Key words: word, speech, elocution, upbringing, pre-school teacher

Угљеша Џолић

Висока школа стручних студија за образовање васпитача у Новом Саду

Имејл: ugljesa.colic@gmail.com

АНИМАЦИЈА КАО ХОЛИСТИЧКИ ОБЛИК ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА

Развијање нових технологија и велики утицај медија на децу обично се ставља у негативан контекст. Технолошки развој не може и не би требало да се заустави. Деца све више времена проводе гледајући анимиране цртане филмове, али она не би требало да остану пасивни посматрачи, већ могу да постану активни ствараоци у процесу израде анимације. Анимирани цртани филмови могу да буду алтернативни начин едукације кроз медије, а анимирање цртаних филмова холистички облик васпитања и образовања деце. Анимација је вид уметности који обједињује сликање, вајање, цртање, музику и информатику. У процесу стварања анимираног филма деца могу обрађивати најразличитије теме, при чему се повезују знања из различитих области науке и уметности, нпр. историје, географије и ликовне уметности, математике, музичке уметности и слично. Тако ће се опробати у развијању сценарија, моделовању и анимирању фигура, цртању и сликању, одабиру музике и звука и у монтажи саме анимације. На тај начин анимација постаје облик васпитања и образовања кроз уметност и стваралаштво.

Кључне речи: анимација, уметност, образовање, технологија, холистички приступ

Uglješa Colić

College of Professional Studies for Pre-school Teachers in Novi Sad

E-mail: ugljesa.colic@gmail.com

ANIMATION AS A HOLISTIC FORM OF EDUCATION AND UPBRINGING

The development of new technologies and a great influence of media on children are usually put into a negative context. However, technological development cannot and should not be stopped. Children spend an increasing amount of time watching animated cartoons, but they need not be passive observers. They can rather become active creators in the process of animation. Animated cartoons can be an alternative approach to education through the media, and the animation of cartoons a holistic way of educating and upbringing children. Animation is an art form that combines painting, sculpting, drawing, music and informatics. In the process of creating an animated film, children cover a variety of topics, whereby knowledge from different fields of science and art is connected, such as history, geography and fine arts,

mathematics, music and the like. Thus, children will be able to try developing scenarios, modelling and animating figures, drawing and painting, choosing music and sound, and installing the animation itself. In this way, the animation becomes a form of education and upbringing through art and creativity.

Keywords: animation, art, education, technology, holistic approach

Šejla Kadirbašić

Pedagoški fakultet Univerziteta u Sarajevu, Bosna i Hercegovina

Imejl: se.kadribasic@gmail.com

EKO-ART EDUKACIJA U FUNKCIJI RAZVIJANJA EKOLOŠKE KULTURE U ŠKOLI

Odgojni ideal antičke Grčke bio je razvijanje estetskog senzibiliteta koji bi poticajno djelovao na etičku dimenziju ličnosti. Stari Grci su odgajali djecu u interakciji dvije težnje - ljepote i dobrote (kalokagatija), čije su izvore nalazili u različitim vrstama umjetnosti. Od vremena kada se pojavio u 19. vijeku kao reakcija na naglašeni intelektualizam i scijentizam, pokret za umjetnički odgoj nastojao je da izazove promjenu u svijesti ljudi o važnosti umjetničkog odgoja i da tako naglasi važnost emocionalne komponente odgoja i obrazovanja. Kako je uz pomoć nauke i tehnike dobijao na moći, čovjek se sve više udaljavao od prirode kao jednog od najvažnijih faktora narodnog odgoja, što je uslovilo pojavu antropocentrizma kao dominantne društvene paradigme. Ishodišni ciljevi ove paradigme rezultirali su brojnim globalnim ekološkim katastrofama. Cilj rada je da problematizira mogućnosti uvođenja eko-art edukacije u školske kurikulume kao nove alate i strategije učenja. Integracija umjetničkog odgoja u oblast ekološkog obrazovanja omogućava razvijanje nove ekološke kulture koja tako dobija i jednu novu - etičku dimenziju. Eko-art edukacije su rastući diskurs savremenih umjetničkih pristupa razvijanju ekološke kulture i kreativni odgovor na ekološko obrazovanje koje svoje korijene nalazi u kognitivnim i pozitivističkim streljenjima prirodnih nauka. Smatra se da se ovakvim strategijama učenja bolje razvija ekološka svijest, jer umjetnički odgoj poticajno djeluje na subjektivne orijentacije afektivnog učenja. Interdisciplinarni karakter eko-art edukacije omogućava razvijanje jedne ekološke etike koja bi bila nadgradnja na postojeću ekološku pismenost kojom bi promovisali svjetski etos poštovanja i ljubavi prema prirodi, premoštavanje granica među disciplinama, rasama, polovima, drugim kulturama i narodima te razvijali principe usklađenosti i harmonije sa prirodom, bez čega nema odgoja zdrave ličnosti. Japanska haiku poezija je dobar primjer te prakse.

Ključne riječi: humanistički pristup odgoju, ekološka etika, umjetnost, priroda kao univerzalno dobro, ekopedagoške kompetencije

ЕКО-АРТ ОБРАЗОВАЊЕ У ФУНКЦИЛИ РАЗВИЈАЊА ЕКОЛОШКЕ КУЛТУРЕ У ШКОЛИ

Васпитни идеал античке Грчке био је развијање естетског сензибилитета који би подстицајно деловао на етичку димензију личности. Стари Грци одгајали су децу у интеракцији две тежње – лепоте и доброте (kalokagathia), чије су изворе налазили у различитим врстама уметности. Од времена када се појавио у 19. веку као реакција на наглашени интелектуализам и сцијентизам, покрет за уметничко васпитање настојао је да изазове промену у свести људи о важности уметничког васпитања и да тако нагласи важност емоционалне компоненте васпитања и образовања. Како је уз помоћ науке и технологије постајао све моћнији, човек се све више удаљавао од природе као једног од најважнијих фактора народног васпитања, што је условило појаву антропоцентризма као доминантне друштвене парадигме. Исходишни циљеви ове парадигме резултирали су бројним глобалним еколошким катастрофама. Циљ рада јесте да проблематизује могућност увођења еко-арт образовања у школске курикулуме као нове алате и стратегије учења. Интеграција уметничког васпитања у област еколошког образовања омогућава развијање нове еколошке културе која тако добија и једну нову – етичку димензију. Еко-арт образовање представља растући дискурс савремених уметничких приступа развијању еколошке културе и креативни одговор на еколошко образовање које своје корене налази у когнитивним и позитивистичким стремљењима природних наука. Сматра се да се помоћу оваквих стратегија учења боље развија еколошка свест јер уметничко васпитање подстицајно делује на субјективне оријентације афективног учења. Интердисциплинарни карактер еко-арт образовања омогућава развијање једне еколошке етике која би представљала надградњу на постојећу еколошку писменост којом би промовисали светски етос поштовања и љубави према природи, премошћавање граница међу дисциплинама, расама, половима, другим културама и народима те развијали принципе усклађености и хармоније са природом, без чега нема формирања здраве личности. Јапанска хаику поезија добар је пример те праксе.

Кључне ријечи: хуманистички приступ васпитању, еколошка етика, уметност, природа као универзално добро, екологијске компетенције

Šejla Kadirbašić

Faculty of Pedagogy of the University of Sarajevo, Bosnia and Herzegovina

E-mail: se.kadribasic@gmail.com

ECO-ART EDUCATION IN THE FUNCTION OF DEVELOPING ENVIRONMENTAL CULTURE IN SCHOOLS

The educational ideal of Ancient Greece was the development of aesthetic sensitivity which would have an impact on the ethical dimension of one's personality. The ancient Greeks raised their children in an interaction of two aspirations - beauty and goodness (kalokagathia), the sources of which had been found in various types of art. From the moment it emerged in

the 19th century as a reaction to the accentuated intellectualism and scientism, the movement for artistic education sought to change the awareness of people regarding the importance of artistic education and thus emphasise the importance of the emotional component of education. By virtue of science and technology man obtained the power that separated him from the nature as one of the most important factors of folk education, which resulted in the emergence of anthropocentrism as the dominant social paradigm. The outcome of this paradigm has resulted in numerous global ecological disasters. The aim of this paper is to examine the possibilities of introducing eco-art education into school curricula as new tools and learning strategies. Integration of artistic education into the field of environmental education enables the development of a new environmental culture, which thus acquires a new, ethical dimension. Eco-art education is a growing discourse of contemporary artistic approaches to developing environmental culture and a creative response to environmental education, which places its roots in the cognitive and positivistic strivings of natural sciences. It is believed that such learning strategies are better developed by environmental awareness, because artistic education stimulates the subjective orientation of affective learning. The interdisciplinary character of eco-art education enables the development of environmental ethics, which would represent an enhancement to the existing environmental literacy, promoting the world ethos of respect and love for nature, crossing borders among disciplines, races, sexes, other cultures and peoples, and developing principles of conformity to and harmony with nature, without which there can be no upbringing of a healthy personality. Japanese haiku poetry is a good example of this practice.

Key words: humanistic approach to education, ecological ethics, art, nature as universal good, eco-pedagogical competences

Сандра Митровић¹

Биљана Аранђеловић²

Нада Трифковић³

Медицинска школа, Београд

Имејл: bella@ptt.rs¹; biljana.arandjelovicbg@gmail.com²; nada.trifkovic@gmail.com³

ВАЖНОСТ ДОБРЕ ПРИПРЕМЕ ВАСПИТАЧА У ЦИЉУ ПОДСТИЦАЊА ДЕЧЈЕГ СТВАРАЛАШТВА КРОЗ ИГРУ

Дечје стваралаштво и креативност представљају значајне покретаче укупног дечјег развоја. Захваљујући стваралаштву деца имају прилику да боље испоље своје могућности и способности, да испоље своје мисли и осећања, да стварају позитивну

слику о себи и да се искажу и потврде као личности. Подстицање стваралачког изражавања кроз игру има, између остalog, задатак да припреми децу за животне промене које их очекују у будућности те да их оспособи за преузимање активних улога у овим променама. Основно питање које се у раду анализира јесте питање добре припреме васпитача у циљу подстицања дечјег стваралаштва кроз игру. Предмет емпиријског истраживања јесте постојећа пракса подстицања развоја дечјег стваралаштва кроз игру на узрасту до три године. Подаци су прикупљени анализом педагошке документације, посматрањем и анкетирањем васпитача. Резултати показују да васпитачи посебну пажњу поклањају дидактичко-методичком обликовању васпитних активности у циљу подстицања дечјег стваралаштва, што доприноси развоју дечје креативности и формирању позитивне слике о себи као и о свету који их окружује.

Кључне речи: стваралаштво, дечја креативност, естетско васпитање, игра, васпитне активности

Sandra Mitrović¹

Biljana Aranđelović²

Nada Trifković³

Medical School, Belgrade

E-mail: bella@ptt.rs¹; biljana.arandjelovicbg@gmail.com²; nada.trifkovic@gmail.com³

THE IMPORTANCE OF A GOOD PRE-SCHOOL TEACHER TRAINING FOR ENCOURAGING CHILDREN'S CREATIVITY THROUGH PLAY

A child's creativity and artistic ability are significant driving forces of an overall child's development. Due to creativity, children have the opportunity to better demonstrate their abilities, to express their thoughts and feelings, to create a positive image of themselves and to prove and confirm their values as individuals. Encouraging creative expression through play has, among other things, the purpose of preparing children for changes in life that await them in the future and training them to assume active roles in these changes. The basic issue analysed in this paper is the issue of a good pre-school teacher training for the purposes of encouraging children's creativity through play. The subject of empirical research is the existing practice of encouraging the development of children's creativity through play until the age of three. The data were collected by analysing pedagogical documentation and by observing and interviewing pre-school teachers. The results show that pre-school teachers pay special attention to didactic and methodical organisation of educational activities for the purposes of encouraging children's creativity, which contributes to the development of children's creativity and creation of a positive image of themselves and the world around them.

Keywords: creativity, children, aesthetic education, play, educational activities

Драгица Станковић

Предшколска установа „Весело детињство“ – Рашка

Имејл: dragicastankovic85@gmail.com

ИГРА ДЕТЕТА ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА - СЛОБОДНА, СПОНТАНА И ОРИГИНАЛНА АКТИВНОСТ

Игра деце предшколског узраста разликује се по својим особеностима од свих осталих активности. Она произилази из унутрашње потребе детета. Дете уз игру расте, учи да хода, прича и учествује у активностима примереним његовом узрасту. Игру одликује спонтана, слободна и оригинална активност детета. Игра је слободна, спонтана активност која је сама себи циљ. Задовољство које је последица игре јесте једини свестран разлог због кога се дете игра. У раду се даје приказ резултата истраживања гледе мишљења родитеља о дечјој игри и начина укључивања родитеља у игру деце предшколског узраста.

Кључне речи: игра, дете, предшколски узраст, укључивање, родитељи.

Dragica Stanković

Pre-school Institution „Veselo detinjstvo“, Raška

E-mail: dragicastankovic85@gmail.com

A PRE-SCHOOL CHILD'S PLAY - FREE, SPONTANEOUS AND ORIGINAL ACTIVITY

By its characteristic, pre-school children's play differs from all other activities. It emanates from a child's inner needs. While playing, a child grows, learns how to walk and talk and participates in various age-appropriate activities. Play is characterised by spontaneous, free and original activities of a child. Play is indeed a free and spontaneous activity which is an end in itself. The pleasure which results from play is the only conscious reason why children play in the first place. The paper presents the results of a research into parents' opinions regarding a child's play and the manner in which parents can participate in pre-school children's playing activities.

Key words: play, child, pre-school age, participation, parents

Борис Ангеловски
ОШ „Јован Поповић“, Крагујевац
Имејл: taedukacija@gmail.com

ПСИХОЛОГИЈА БАЈКЕ - ЗНАЧАЈ И УЛОГА БАЈКЕ У РАЗВОЈУ И ОБРАЗОВАЊУ ДЕТЕТА И ГРАНИЦЕ ЊЕНЕ ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ

У раду се разматра проблем недовољног познавања психологије бајке и последица у виду могућих негативних предрасуда и критика о улози бајке у систему образовања те ставова о бајци као чудесној, временски неодређеној, али ипак застарелој форми, поготово јер не помиње мобилне телефоне, таблете и рачунаре те да је као таква превазиђена, а самим тим и некорисна па чак и штетна за дете. Насупрот томе наводе се позитивни психолошки ефекти бајке те значај и улога бајке у развоју и образовању детета.

Дат је и критички осврт на психологизам као последицу пренаглашавања психолошких фактора као и на значај избегавања ригидности и једнозначности инсистирањем на „ексклузивној истини“ у тумачењу уметничког дела као што је бајка. На примеру је илустровано и како полазно теоријско психолошко-психотерапијско становиште утиче не само на опонентност, већ и на контрадикторност интерпретације.

У превазилажењу оваквих крајности аутор се залаже за специфичан приступ. Наглашава се стављање детета и његовог интереса и развојних потреба у први план, а интерпретација васпитача и учитеља је таква да стимулише, проблемским питањима подстиче као и да појединим појашњењима отклања могуће веће непознанице и тиме детету омогућава да из бајке усвоји све оно што му је у одређеном периоду развоја неопходно, а што бајка може да пружи.

Кључне речи: бајка, психологија бајке, психолошка интерпретација бајке, дете, развој, образовање

Boris Angelovski
Primary School „Jovan Popović“, Kragujevac
E-mail: taedukacija@gmail.com

PSYCHOLOGY OF FAIRY TALES – THEIR IMPORTANCE AND ROLE IN A CHILD'S DEVELOPMENT AND EDUCATION AND THE LIMITS TO THEIR INTERPRETATION

The paper discusses the issue of insufficient comprehension of the psychology of fairy tales and its consequences in terms of negative prejudices against their role in education. It also analyses the consequences of an attitude according to which fairy tales are timeless yet

obsolete (since they do not involve mobile phones, tablets and computers) and outdated forms that are useless or even harmful to a child. The paper emphasises positive psychological effects of fairy tales by revealing their significance and role in a child's development and education.

The paper also provides a critical review of psychologism which overestimates psychological factors and emphasises the importance of avoiding rigidity and uniformity created through perpetual insistence on an "exclusive truth" in the interpretation of a work of art such as fairy tales. The paper illustrates and exemplifies how the underlying theoretical psychological and psychotherapeutic attitude does not only influence the antagonistic but also the inconsistent nature of the interpretation.

In overcoming these extremes, the author advocates a specific approach. A child and his/her interests and development needs should be placed in the foreground, the interpretation of teachers should be stimulating and encouraging and their explanations should clarify all major obscurities, thus enabling children to allow a fairy tale to teach them everything that is necessary at their developmental stage that a fairy tale can provide.

Key words: fairy tale, fairy tale psychology, psychological interpretation, child, development, education

Јелена Јаначковић¹

Дејан Радивојевић²

ПУ „Бајка“ Књажевац¹

ОШ „Младост“ Књажевац²

Имејл: jelena.janackovic77@gmail.com¹; dejanradivojevic972@gmail.com²

СТАВОВИ ПРОСВЕТНИХ РАДНИКА О ДАРОВИТОЈ ДЕЦИ

Даровитост се најчешће означава као натпресечна компетентност у једној или више области способности (интелектуалној, креативној, социоемотивној и сензомоторној). Препознавање и подстицање даровитог потенцијала деце, почев од предшколског узраста, представља важан сегмент васпитно-образовног процеса. Просветни радници су у прилици да раде са даровитом децом. Компетенције просветних радника за рад са даровитом децом представљају један од предуслова за реализацију додатне подршке даровитој деци. Циљ истраживања био је да се испита шта просветни радници подразумевају под даровитошћу и како процењују своје компетенције за препознавање даровитости и рад са даровитом децом. Истраживање је спроведено на узорку од 85 просветних радника запослених у Предшколској установи, основним школама и

Основној музичкој школи у Књажевцу. Инструмент за прикупљање података био је упитник конструисан за потребе овог истраживања, а који садржи осам ставки. У поступку обраде, осим дескриптивне статистике, примењена је АНОВА анализа варијансе. Анализа резултата указује на постојање одређених разлика у ставовима између васпитача, учитеља и наставника музичке школе.

Кључне речи: даровитост, васпитно-образовни процес, компетенције, ставови васпитача, учитеља и наставника

Jelena Janačković¹

Dejan Radivojević²

Pre-school Institution "Bajka", Knjaževac¹

Primary school "Mladost", Knjaževac²

E-mail: jelena.janackovic77@gmail.com¹; dejanradivojevic972@gmail.com²

ATTITUDES OF TEACHERS TOWARDS GIFTED CHILDREN

Giftedness is most often characterised as above average proficiency in one or more areas of competence (intellectual, creative, socio-emotional, sensory motor). The recognition and encouragement of giftedness in children, starting from the pre-school age, represents an important segment of the process of education. Teachers have the opportunity to work with gifted children. Teachers' competencies for working with gifted children present one of the preconditions for the provision of an additional support for gifted children. The aim of this research was to examine how teachers perceive giftedness and how they assess their own competencies for recognising giftedness and working with gifted children. The research was conducted on a sample of 85 teachers employed in the Pre-school Institution, various primary schools and in the Primary Music School in the town of Knjaževac. The instrument intended for data collection was a questionnaire designed for the purposes of this research which comprised eight items. Aside from the descriptive statistics, the ANOVA analysis of variance was applied for the purposes of data processing. The analysis of results indicates a certain difference in attitudes among pre-school teachers, teachers at primary schools and tutors at the music school.

Key words: giftedness, educational process, competencies, attitudes of teachers, tutors.

Тамара Стојановић Ђорђевић¹

Војислав Илић²

Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу

Имејл: asicakg@yahoo.com¹, yilicdva@gmail.com²

ЗНАЧАЈ ИГРЕ, УМЕТНОСТИ И ТЕРАПЕУТСКИХ БАЈКИ У ЈАЧАЊУ ЛИЧНОСТИ ДЕТЕТА

Аутори у овом раду разматрају улогу и значај игре, уметности и терапеутских бајки у превазилажењу емоционалних потешкоћа код деце предшколског и школског узраста. Последњих година изражен је пораст емоционалних проблема код деце. Страхови, бриге, неприхваћеност од стране вршњака, туга, незадовољство, агресивност, недостатак самопоуздања представљају потешкоће са којима се деца предшколског и школског узраста суочавају, а настали су као последица дешавања која су захватила нашу земљу, ратова, траума, незапослености и глобализације.

Аутори у раду показују начине на које игра, уметност и бајка могу послужити у терапеутске сврхе. Исте могу помоћи васпитачу и наставнику да код детета развију емоционалне вештине које су потребне за здрав и испуњен живот у савременом свету.

Кључне речи: бајка, игра, уметност, терапеутско средство, васпитач, наставник

Tamara Stojanović Đorđević¹

Vojislav Ilić²

Faculty of Philology and Arts, Kragujevac

E-mail: asicakg@yahoo.com¹, yilicdva@gmail.com²

THE IMPORTANCE OF PLAY, ARTS AND THERAPEUTIC FAIRY TALES FOR STRENGTHENING A CHILD'S PERSONALITY

The authors of this paper discuss the role and importance of play, arts and therapeutic fairy tales for overcoming emotional difficulties in pre-school and primary school children.

In recent years, children increasingly experience emotional problems. Fears, worries, rejection by peers, sorrow, frustration, aggression and a lack of confidence are the difficulties which pre-school and primary school children face, and these are the consequences of the events which affected our country, namely of wars, ordeals, unemployment and globalisation. In this paper the authors present various manners in which play, arts and fairy tales may be used for therapeutic purposes. They can also be of help to pre-school and primary school

teachers for the purposes of developing emotional skills necessary for a healthy and fulfilling life in our modern world.

Key words: fairy tale, play, art, therapeutic tools, pre-school teachers, primary school teacher

Татјана Марковић

Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Пироту

Имејл: tanja.ziti@yahoo.com

ЛУТКА: СВРХА И ФУНКЦИЈА ЛУТКЕ У ВАСПИТНОЈ ПРАКСИ И ЖИВОТУ ДЕТЕТА

Рад отвара различита питања која се баве разликама између савремене и традиционалне лутке. Традиционална лутка направљена је од материјала који је некад био жив (парче дрвета, слонове кости, глине, коже, крзна...) и који у дечјим рукама увек изнова може да оживи. Прилагођава се својој природи и „не жели“ да је схватимо као живог човека нити „хоће“ да буде човекова реплика. Ова лутка је једноставна и непокретна. Својом једноставношћу и непокретношћу она се подређује намерама играча-детета и асимилијује се са његовим фантазијама. Красе је две основне врлине: „ћутање и покорност“ којима обезбеђује своје потомство остављајући му баснословно наследство уз обећање да ће и даље трајати и да ће, оживотворена душом „њеног двојника“ – детета, градити са њим везу између два света: материјалног и духовног, стварног и имагинарног.

Савремена лутка направљена је од неорганског материјала (пластика, гума...). Она има уверљиве људске карактеристике (руке, ноге, лице...). У њеној изради има много технике и усавршених механизама чијим се активирањем остварује покрет. Кретање потенцира и показује живот у њима, а што је механизам савршенији (креће се, говори, плаче, трепће...) то лутка више наликује човеку, губећи себе. Остваривање покрета уз помоћ механизма повећава луткину независност и неутралност. Покретна, механизована или дигитализована лутка престаје да буде интерактивна, губи своју основну функцију медијума и постаје независан и самодовољан предмет.

Аналитичко упоређивање овде две лутке кроз антитезе живо-неживо, комерцијално-некомерцијално, спектакуларно-неспектакуларно, е(сте)тичко-не(есте)тичко, стара моћ-нова може да допринесе реконструисању представа о лутки, али и одређивању праваца у разумевању сврхе и функције лутке у васпитној пракси и животу детета.

Кључне речи: савремена лутка, традиционална лутка, дете

Tatjana Marković

College of Professional Studies for Pre-school Teachers in Pirot

E-mail: tanja.ziti@yahoo.com

**A DOLL: THE PURPOSE AND FUNCTION OF A DOLL IN EDUCATIONAL
PRACTICES AND IN A CHILD'S LIFE**

The paper opens various questions regarding the differences between modern and traditional dolls. A traditional doll is made from materials that used to be alive (a piece of wood, ivory, clay, leather, fur...) which, once in child's hands, can be brought back to life. It adapts to its own nature and it "does not wish" to be perceived as a living person, nor "does it want" to become man's replica. This doll is simple and immobile. By means of its simplicity and immobility it becomes subordinated to the intentions of a child-player and assimilated with his/her fantasies. It is characterised by two basic features: "silence and obedience" through which it provides for its posterity by bestowing on them inconceivable inheritance followed by a promise that it will continue to last and that, revived through the soul of its "doppelganger" – a child, together they shall built a bridge between the two worlds: material and spiritual, real and imaginary.

A modern doll is made from inorganic materials (plastics, rubber...). It possesses human characteristics (hands, legs, face...). In the process of making this doll one needs a lot of technique and improved mechanisms which, when activated, create movement. Movement indicates and implies life in a doll, and the more advanced the mechanism is (it moves, talks, cries, blinks...), the more it resembles man and loses itself. Movement through various mechanisms increases the doll's independence and detachment. A mobile, mechanical or digital doll ceases to be interactive, it loses its basic function of a medium and becomes an independent and self-sufficient object.

An analytical comparison of these two types of dolls through the antitheses animate-inanimate, commercial-non-commercial, spectacular-non-spectacular, ethical-unethical, aesthetic-non-aesthetic, old power-new power can contribute to the reconstruction of a concept of a doll, as well as to determine the paths of understanding the purpose and function of a doll in educational practices and in a child's life.

Key words: modern doll, traditional doll, child

IV СЕКЦИЈА:

**ИГРА, УМЕТНОСТ И СТВАРАЛАШТВО У
РАЗЛИЧИТИМ МЕТОДИЧКИМ ОБЛАСТИМА**

Александра Миленовић

Учитељски факултет у Ужицу, Универзитет у Крагујевцу,

Имејл: aleksandra.milenovic1992@gmail.com

**МЕРЕЊЕ МОТИВАЦИЈЕ ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА ЗА УЧЕЊЕ ПУТЕМ
ДИРЕКТНОГ ЈЕДНОСМЕРНОГ ПОСМАТРАЊА – БИХЕЈВИОРИСТИЧКИ
ПРИСТУП**

У приступу проблему овог рада мотивација се одређује на основу објективног присуства или одсуства видљивих понашања и емоција деце предшколског узраста у процесу учења. На њено присуство указује слободан избор задатака, напор уложен у њихово решавање те упорност и постигнуће деце предшколског узраста. Најчешће коришћена техника за мерење мотивације деце предшколског узраста у учењу јесте директно једносмерно посматрање које васпитачу пружа детаљан опис понашања детета, даје му јасну слику контекста у коме се посматрање врши и омогућава боље разумевање процеса који се одвија у ситуацији за учење. Поред бројних предности, аутор у раду указује и на најчешће недостатке ове технике, без обзира на то што се они разликују у зависности од врсте посматрања. Међу недостатке убрајамо: посматрање само једног параметра, дужину трајања посматрања, неусаглашеност начина бележења резултата, ограниченост у примени инструмената (контролне листе и скале процене) и резервисаност васпитача у погледу сопствене обавезе да на почетку истраживања појасни своју улогу, веровање и предрасуде о посматраном параметру.

Кључне речи: учење деце предшколског узраста, мотивација за учење, посматрање, директно посматрање, једносмерно посматрање

Aleksandra Milenović

Teacher Training Faculty in Užice, University of Kragujevac

E-mail: aleksandra.milenovic1992@gmail.com

**MEASURING PRE-SCHOOL CHILDREN'S MOTIVATION FOR LEARNING BY
MEANS OF DIRECT AND STRAIGHTFORWARD OBSERVATION – BEHAVIOURAL
APPROACH**

In an attempt to approach the topic of this paper motivation is determined on the basis of an objective presence or absence of visible emotions or forms of behaviour of pre-school children in the process of learning. The presence is indicated by a free choice of tasks, by an effort devoted to solving them, as well as by the persistence and achievements of pre-school children. The most frequently used technique to measure pre-school children's motivation for learning is a direct and straightforward observation which provides pre-school teachers with a

thorough description of children's behaviour, equips them with a clear image of the context in which observation takes place and enables a better understanding of the process which occurs in the learning environment. Aside from numerous advantages, the author of the paper also indicates the most frequent disadvantages of this technique, regardless of the fact that these can only be distinguished depending on the type of observation. Among the disadvantages one can state the following: observing only one parameter, the length of observation, the inconsistency in the manner in which results are recorded, limitations to the application of instruments (control list and scales of assessment), as well as a self-restraint of pre-school teachers with regards to their obligation to clarify their roles, beliefs and prejudice regarding the observed parameter at the beginning of the research.

Key words: pre-school children learning, learning motivation, observation, direct observation, straightforward observation

Мирјана Станковић Ђорђевић

Данијела Видановић

Висока школа стручних студија за образовање васпитача Пирот

Имејл: mirjanasdj63@gmail.com

МЕТОДИЧКО-РАДИОНИЧКИ ПОСТУПЦИ У РАДУ СА ДЕЦОМ СА РАЗВОЈНИМ СМЕТЊАМА

Социјални модел ометености помера акценат са детета и његове породице на друштвени контекст и питање како ефикасно подучавати у вртићу или школи. Инклузивни приступ подразумева трајне и континуиране промене у организационој структури, васпитно-образовном процесу и методичком приступу у раду са децом са развојним сметњама. Анализа динамичких односа детета и социјалног окружења даје могућност сагледавања индивидуалних потенцијала детета те планирања и предузимања практичних активности за превазилажење последица хендикепа. Циљ васпитања и образовања деце са посебним потребама јесте омогућавање оптималног развоја и свођење секундарних последица хендикепа на минимум. Важно је да се подстиче развој. Стимулативни програми у својој основи имају игру и прилагођени су сваком детету понаособ, његовим могућностима и ограничењима, уз емпатичност као основни принцип. Децу не треба „утеривати у стандардне норме“. Нема универзалног рецепта за свако дете. Најбоље резултате дају игровне активности и методе активног учења – интерактивни облици учења, исткуствено учење, подстицање дивергентног мишљења. Радионице су најприступачнији начин рада јер се у њима учесници играју

својим потенцијалима и могућностима у имагинарним ситуацијама, експериментишу и тако долазе до најбољих решења. Поред академских постигнућа треба подстицати и афективно-социјалне исходе и стицање животних вештина током васпитно-образовног процеса, уз континуирану сензитизацију просветних радника за рад са децом са развојним сметњама.

Кључне речи: деца са развојним сметњама, инклузија, просветни радници, игра, радионице

Mirjana Stanković Đorđević

Danijela Vidanović

College of Professional Studies for Pre-school Teachers in Pirot

E-mail: mirjanasdj63@gmail.com

METHODOLOGICAL AND WORKSHOP PROCEDURES IN WORKING WITH CHILDREN WITH DEVELOPMENTAL DISABILITIES

The social model of a disability shifts the emphasis from a child and its family to the social context and the issue of how to efficiently teach in kindergartens and schools. An inclusive approach implies permanent and continuous changes in the organisational structure, educational process and methodical approach to working with children with developmental disabilities. An analysis of dynamic relationships between a child and its social environment offers the possibility of identifying individual potentials of a child and planning and implementing practical activities in order to overcome the consequences of a disability. The aim of educating children with developmental disabilities is to enable an optimal development and attenuate the secondary consequences of a disability. It is important to stimulate development. Stimulating programmes are based on a child's play and they are adjusted to an individual child, its possibilities and limitations, with empathy as a core principle. Children should not be *forcibly shaped according to the norms*. There is no universal prescription for every child. The best results are achieved by playing activities and methods of active learning – interactive forms of learning, experiential learning, encouraging divergent thinking. Workshops are the most convenient manner of working because participants play with their potentials and possibilities, live imaginary situations, experiment and thus reach the best solutions. Aside from academic achievements, one should also encourage affective and social outcomes, as well as the acquisition of life skills in the course of education which should be accompanied by a continuous refinement of teachers with regards to children with developmental disabilities.

Key words: children with developmental disabilities, inclusion, teachers, play, workshops

Ивана Митровић

Ана Лончар

Висока школа стручних студија за васпитаче Шабац

Имејл: ivanamitrovic45@gmail.com

ЗНАЧАЈ УКЉУЧИВАЊА ДЕЦЕ СА ТЕШКОЋАМА У РАЗВОЈУ У РАЗЛИЧИТЕ СФЕРЕ УМЕТНОСТИ

У првом делу рада аутори истичу значај подршке деци са тешкоћама у развоју и важност методика у васпитању деце са развојним тешкоћама, са посебним освртом на методику ликовног и методику музичког васпитања. У другом делу рада, аутори се баве проблемом дискриминације деце са развојним сметњама и сензибилизацијом студената током иницијалног образовања за рад са децом са тешкоћама у развоју.

Кључне речи: деца са тешкоћама, укључивање, подршка, методика, дискриминација, сензибилизација

Ivana Mitrović

Ana Lončar

College of Professional Studies for Pre-school Teachers in Šabac

E-mail: ivanamitrovic45@gmail.com

THE IMPORTANCE OF INCLUDING CHILDREN WITH DISABILITIES IN VARIOUS SPHERES OF ART

In the first part of the paper, the authors emphasise the importance of supporting children with developmental disabilities and the importance of methodology courses in the upbringing of children with developmental disabilities, with a special emphasis on the methodology of art and methodology of music education. In the second part, the authors deal with the problem of discrimination of children with developmental disabilities, as well as with the issue of adequately refining students during the initial education in order to be able to work with children with disabilities.

Key words: children with disabilities, inclusion, support, methodology, discrimination, sensitisation

Мира Јовановић

Висока школа стручних студија за образовање васпитача у Шапцу

Имејл: stiv6@itecom.rs

СТАВОВИ ВАСПИТАЧА ПРЕМА ЗНАЧАЈУ ИГРЕ У ОКВИРУ ИНКЛУЗИВНОГ ПРИСТУПА НА РАНОМ УЗРАСТУ

У раду су приказани резултати истраживања чији циљ је био да испита ставове васпитача према значају игре у оквиру инклузивног приступа на раном узрасту. Ауторка разматра значај игре на раном узрасту, са посебним освртом на инклузивни приступ и програме подршке деци са тешкоћама у развоју. Посебно су разматране могућности и начини пружања подршке деци и дечјој игри у оквиру инклузивног приступа на раном узрасту. Основни значај истраживања заснивао се на добијању квалитативних и квантитативних података који се односе на ставове васпитача према примени игре у инклузији, а добијени подаци могу бити примењени у оквиру адекватног програма који би се бавио подстицањем и развојем позитивних ставова васпитача према инклузији на раном узрасту.

Кључне речи : ставови, васпитачи, игра, инклузија, рани узраст

Mira Jovanović

College of Professional Studies for Pre-school Teachers in Šabac

E-mail: stiv6@itecom.rs

PRE-SCHOOL TEACHERS' ATTITUDES TOWARDS THE IMPORTANCE OF PLAY IN AN INCLUSIVE APPROACH AT THE PRE-SCHOOL LEVEL

The paper presents the results of a research aimed at examining the attitudes of pre-school teachers towards the importance of play in an inclusive approach at the pre-school level. The author considers the importance of play at the pre-school level, with particular reference to an inclusive approach and support programmes for children with disabilities. Particular attention has been paid to the possibilities and manners of providing support for children and children's play in an inclusive approach at the pre-school level. The basic importance of the research was focused on obtaining qualitative and quantitative data related to the attitudes of pre-school teachers towards the use of play within an inclusive approach. The obtained data can be applied to an adequate programme that would deal with stimulation and development of positive attitudes of pre-school teachers towards inclusion at the pre-school level.

Key words: attitudes, pre-school teachers, play, inclusion, pre-school level

Душица Потић

Висока школа стручних студија за образовање васпитача Пирот

Имејл: dusicapotic@yahoo.com

КАЛАМБУР У ПОЕЗИЈИ ЗА ДЕЦУ

Каламбур је стилска фигура која припада групи звучних фигура. Остварује се тако што се речи доводе у везу на основу њиховог звука, а не њиховог значења, односно тако што се из језичког знака одстрањује његова семантичка компонента. На тај начин могу настајати језичке јединице које, лишене означеног, представљају асемантичке низове чији је кохезиони елемент акустички ефекат. Могу се, међутим, стварати и низови засновани на звуковној, али не и на значењској подударности, што доводи до нових и неочекиваних, често и хуморних спретова, које одликује и акустички ефекат. Колико асемантички звуковни спојеви, толико и неочекивани значењски спретови акустичког ефекта прате и језик деце и поезију која им је намењена те се могу применити у раду у предшколској установи.

Кључне речи: каламбур, поезија, предшколска деца, семантика, акустика, предшколска установа

Dušica Potić

College of Professional Studies for Pre-school Teachers in Pirot

E-mail: dusicapotic@yahoo.com

PARONOMASIA IN CHILDREN'S POETRY

Paronomasia is a stylistic device belonging to a group of phonic devices. It is accomplished by establishing a connection between words on the basis of their phonetic characteristics, rather than meaning. In other words, it is accomplished by depriving a linguistic sign of its semantic component. In this manner one forms linguistic units which, deprived of meaning, represent non-semantic series whose cohesion element is an acoustic effect. One can, however, even produce series based on acoustic, rather than semantic compatibility, which results in new and unexpected, often humorous couplings characterised by acoustic effects. Both non-semantic acoustic series and unexpected semantic couplings characterised by an acoustic effect follow the language of children and the poetry intended for them and thus can be applied in pre-school institutions.

Key words: paronomasia, poetry, pre-school children, semantics, acoustics, pre-school institution

Бојана Матејић
ОШ „Душан Поповић“, Јагодина
Имејл: bojanaandjelkovic91@gmail.com

ПРИПРЕМЉЕНОСТ ВАСПИТАЧА ЗА КОРИШЋЕЊЕ КОМПЈУТЕРСКИХ ИГАРА У ПРЕДШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА

Игра, као централна и доминантна активност са децом предшколског узраста, представља окосницу васпитно-образовног процеса у вртићу. Помоћу дидактички обликованих игара могуће је утицати на целокупан развој деце и тиме поставити основу за даљи развој. Међутим, научно-технолошки развој и промене које се дешавају доносе промене и у целокупној организацији васпитно-образовног процеса. Мењају се и саме игре, односно, долази до појаве нових компјутерских игара које заузимају значајан простор у одрастању деце.

У раду се разматра перцепција васпитача у погледу њихове оспособљености за коришћење компјутерских игара, али и за примену компјутерских игара у оквиру васпитно-образовног рада.

Истраживањем су обухваћени васпитачи на територији Централне Србије ($N=100$). Резултати су указали да је потребно додатно развијати компетенције васпитача у погледу примене савремених компјутерских игара, али и развијати и дидактички обликовати примену компјутерских игара у циљу холистичког развоја деце.

Кључне речи: васпитачи; компјутерске игре; компетенције; холистички развој

Bojana Matejić
Primary school „Dušan Popović“, Jagodina
E-mail: bojanaandjelkovic91@gmail.com

PRE-SCHOOL TEACHERS' COMPETENCES FOR USING COMPUTER GAMES IN PRE-SCHOOL INSTITUTIONS

As the central and dominant activity of pre-school children, play is the cornerstone of the process of education and upbringing in kindergartens. Didactically shaped games can influence the overall development of children and thus lay the foundation for further development. However, the scientific and technological development and its concomitant changes initiate the transformation of the overall organisation of the educational process. The

games themselves are changing, i.e. there are new computer games that take up a significant place in children's upbringing.

The paper deals with the manner in which pre-school teachers perceive their own abilities to use computer games, as well as with the application of computer games within the educational framework.

The survey included pre-school teachers on the territory of the Central Serbia (N = 100). The results indicate that it is necessary to further develop the competences of pre-school teachers regarding the application of modern computer games, as well as to develop and didactically shape the application of computer games in order to achieve a holistic development of children.

Key words: pre-school teachers, computer games, competence, holistic development

Кристина Петровић
Филозофски факултет у Нишу
Имејл: tinkapetrovic@yahoo.com

САВРЕМЕНИ ПРИСТУПИ У ОБРАДИ ДРАМЕ – ДРАМА КАО ЕТИЧКИ ИЗАЗОВ

Потенцијал драме у етичком образовању ученика веома је велики с обзиром на могућност за савремене интерпретације текста у новим социјалним контекстима у којима се морални, естетски, политички и други проблеми изнова отварају да би се реинтерпретирали и преиспитали. Дијалектика драмског текста ставља ученика у позицију да разматра важна питања која се неретко тичу расе, класе или рода, маргинализованих друштвених група или појединача па би тако, у идеалној варијанти, како пише Џо Винстон у књизи *Драма, наратив и морално образовање*, учионице могле постати права „друштва врлине”.

У раду ће се сагледати и поједини иновативни методички и педагошки концепти у обради, предавању и приступу драми, веома популарни у Енглеској и другим земљама у периоду након Другог светског рата, попут методе Дороти Хиткоут која је револуционисала предавање драме, те методе Паола Фреирија, Аугуста Боала и других. Размотриће се у којим аспектима драма и савремене теорије проучавања исте могу допринети моралном узрастању ученика, новом сагледавању животних ситуација кроз етичке изазове и како се оне могу применити на тумачење драмског текста и сценску игру.

Кључне речи: драма, етика, методика, савремене теорије

Kristina Petrović
Faculty of Philosophy in Niš
E-mail: tinkapetrovic@yahoo.com

CONTEMPORARY APPROACHES TO DRAMA INTERPRETATION - DRAMA AS AN ETHICAL CHALLENGE

The power of drama in ethical education of students is tremendous indeed, bearing in mind the possibilities of interpreting contemporary texts in new social contexts within which moral, aesthetic, political and various other issues are re-launched in order to be interpreted and examined all over again. The dialectics of drama text places students in a position to consider important questions that are often related to race, class, gender, marginalised social groups or individuals. Thus, ideally, as Joe Winston writes in *Drama, Narrative and Moral Education*, the classroom could become "a society of virtue".

This paper will also examine some innovative methodological and pedagogical concepts in drama interpretation, teaching and approach, which have been very popular in England and some other countries since the World War II, such as the methods of Dorothy Heathcote who introduced revolution into drama teaching, as well as that of Paulo Freire, Augusto Boal and others.

The paper will deal with the manner in which certain aspects of drama and contemporary theories relating to it can contribute to the moral growth of students, provide new insights into life situations through ethical challenges and be applied to the interpretation of drama text and stage play.

Key words: drama, ethics, methodology, contemporary theories

Саша Чорболовић¹
Биљана Никић²
ОШ „З. октобар”, Бор¹
ОШ „Дринка Павловић”, Београд²
Имејл: saleprof@gmail.com¹ ; biljana_antic@yahoo.com²

ИГРА ПРОПОРЦИЈЕ У НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ

Као главни недостаци наставе данас истичу се смањено интересовање ученика за учење и репродуктивно знање. Један од начина да се школа приближи ученицима јесте коришћење игровних активности. Игра је активност својствена дечјој немирној

природи и њиховом истраживачком духу, одлично мотивационо средство за учење и појачану активност ученика.

Једна од игара којом се избегава репродуктивно учење јесу пропорције. Иако је уобичајено да се пропорције користе у природним наукама, оне се могу успешно користити и у настави српског језика и књижевности. Путем ове игре ученици вежбају да логички размишљају, самостално откривају односе између појмова и закључују. Пропорције увежбавају ученике да се сналазе у новим, непознатим ситуацијама, што би требало да је један од главних задатака савремене школе, с обзиром на то да се ученици припремају за занимања и изазове који су данас непознати, а који ће се појавити са убрзаним технолошким развојем друштва.

Кључне речи: игра, пропорције, српски језик, књижевност, настава, методика

Saša Čorboloković¹

Biljana Nikić²

Primary school „3. oktobar”, Bor¹

Primary school „Drinka Pavlović”, Belgrade²

E-mail: saleprof@gmail.com¹ ; biljana_antic@yahoo.com²

A GAME OF PROPORTIONS IN THE PROCESS OF TEACHING SERBIAN LANGUAGE AND LITERATURE

Rote knowledge and declining students' interest in learning stand out as the main disadvantages of teaching nowadays. Incorporation of playing activities into the teaching process is one of the potential ways which could enable schools to approach their students. Play is an activity inherent in children's restless nature and their research spirit, and a great motivational tool for learning and enhancing students' activities.

Proportion is one of the games that can be used to avoid rote learning. Although it is common for proportions to be used in natural sciences, they can also be used in the process of teaching Serbian language and literature. Through this game, students have the opportunity to practice logical thinking, to independently discover relationships between concepts and draw conclusions. Proportions train students to deal with new and uncommon situations which should be one of the main tasks of contemporary schools, considering that students are being prepared for the jobs and challenges with which we are not familiar yet, but which will appear as a result of a rapid technological development.

Key words: game, proportions, Serbian language, literature, teaching, methodology

Валентина Костић¹

Тања Секулић²

Гимназија Пирот, Пирот¹

Висока техничка школа стручних студија, Зрењанин²

Имејл: 22mathgim@gmail.com¹ ; tsekulicvts@gmail.com²

ДИГИТАЛНА МАТЕМАТИЧКА ИГРАОНИЦА ГЕОГЕБРА¹ У ВРТИЋУ

Информационо-комуникационе технологије саставни су део детињства данашње деце те оне све више налазе примену у дечјој игри и процесу учења. Васпитање и образовање генерација које одрастају уз рачунаре и мобилне уређаје захтева увођење иновација и нових форми учења. У раду је презентована примена рачунарских технологија у васпитно-образовном раду у домену развијања почетних математичких појмова. Описане су карактеристике и васпитно-образовне вредности дигиталних и дидактичких игара, као и могућности њихове интеграције у раду са децом предшколског узраста. Представљен је *Геогебра* образовни софтвер који је бесплатан, једноставан за коришћење, интерактиван, мултимедијалан и све популарнији у настави/учењу математике на свим образовним нивоима. Наведени су извори готових *Геогебра* дидактичких материјала који могу да буду у функцији развијања почетних математичких појмова, као и препоруке и сугестије васпитачима за ефикасну реализацију игровних активности у рачунарском окружењу.

Кључне речи: дигиталне игре, почетни математички појмови, *Геогебра*

Valentina Kostić¹

Tanja Sekulić²

Grammar School Pirot, Pirot¹

College of Applied Technical Sciences, Zrenjanin²

E-mail: 22mathgim@gmail.com¹ ; tsekulicvts@gmail.com²

DIGITAL MATHEMATICAL PLAYSHOP GEOGEBRA IN KINDERGARTENS

Nowadays, information and communication technologies are an inevitable part of childhood. Hence, they are increasingly applied in children's play, as well as in learning process in general. Education and upbringing of the generations which grow up with computers and mobile phones requires innovation and new forms of learning. The paper presents the use of

¹ GeoGebra

computer technologies in education in the field of developing initial mathematical concepts. The authors presented the characteristics and educational values of digital and didactic games, as well as the possibilities of their integration into pre-school children's activities. The paper presents the *GeoGebra* educational multimedia software which is free of charge, easy to use, interactive and increasingly popular in the process of teaching/learning mathematics at all levels of education. The authors listed the sources of ready-made *GeoGebra* didactic materials which can assist in developing initial mathematical concepts, as well as recommendations and suggestions for pre-school teachers to become more effective in the process of implementing playing activities in the computer environment.

Key words: digital games, initial mathematical concepts, *GeoGebra*

Миљана Спасић Шнеле
Филозофски факултет Универзитета у Нишу
Имејл: miljana.spasic21@gmail.com

УЛОГА ИГРЕ У ПСИХОТЕРАПИЈСКОМ РАДУ СА ДЕЦОМ²

Појава симболичке игре представља један од најважнијих аспеката детињства захваљујући коме дете добија прилику да, између осталог, доживи неку другу, можда пожељнију реалност. Да игра није само игра, како се уобичајено мисли, истакао је још Виготски, указујући да игра сама по себи представља ситуацију учења формирајући фазу наредног развоја.

Игра има велики значај у развоју детета. Она омогућава овладавање различитим вештинама, суочавање са свакодневним препрекама, прилагођавање правилима, како оним успостављеним међу децом тако и конвенционалним, али и контролу над појединим аспектима живота која у реалности обично није могућа, играјући улогу родитеља или власника.

Показало се да игра представља дететов начин комуникације са светом и да, посматрајући децу игру, можемо много сазнати о унутрашњем, психолошком свету детета о коме оно још увек нема способност да извести, што представља кључан аспект у терапијском раду са децом. Из тог разлога желимо да укажемо и на механизме којима

² Рад је настао у склопу пројекта "Индикатори и модели усклађивања породичних и пословних улога", бр. 179002, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

слободна игра, у сигурном и подстицајном окружењу, може допринети превазилажењу развојних и акутних тешкоћа.

Кључне речи: игра, деца, психотерапија

Miljana Spasić Šnele
Faculty of Philosophy, University of Niš
E-mail: miljana.spasic21@gmail.com

THE ROLE OF PLAY IN A PSYCHOTHERAPEUTIC WORK WITH CHILDREN³

The advent of symbolic play represents one of the most important aspects of childhood due to which children have received an opportunity to experience different, perhaps more desirable reality. That play is not merely play, as is it commonly considered, has also been maintained by Vygotsky, who has contended that play itself is a learning situation that creates the zone of proximal development.

Play has an important role in a child's development. Through play children can master different skills, deal with everyday obstacles and barriers, conform to both conventional rules or the rules established among children in the course of play, and gain more control over some aspects of life by playing a role of a parent or teacher, which is usually not possible in real life.

Play also represents a child's way of communication with the world and one can find out a lot about children's psyche by observing their play, since children do not have the ability to speak of it yet, which represents the crucial aspect in a therapeutic work with children. Hence, we also wish to point out the mechanisms by which free play in a safe and encouraging environment can contribute to overcoming developmental and acute difficulties.

Key words: play, children, psychotherapy

---

³ The paper ensued as a part of the project ***Indicators and models of harmonising family and business roles***, N° 179002, which is funded by the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia.

Цица Бацић
ОШ „Жабари“, Крушевац
Имејл: cica1971@gmail.com

ДИДАКТИЧКЕ ИГРАЧКЕ „КУТИЈЕ“ У НАСТАВИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Полазећи од чињенице да су играчке неизоставни реквизити у животу сваког детета који им омогућавају да стекну животна искуства и развију комуникацијске вештине, играчка би у наставном процесу могла постати значајно визуелно наставно средство које омогућава брже, боље и лакше учење наставног градива. У раду се истиче значај дечјих играчака и могућност да се играчке искористе на креативан начин при чему би се од различитог материјала направиле играчке - кутије као илустрација једног књижевног дела. На тај начин, играчка постаје средство интеракције читаоца и књижевног дела, а игра, уметност и стваралаштво начини учења, образовања и васпитања.

Кључне речи: играчка, визуелно наставно средство, читалац, књижевно дело.

Cica Bacić
Primary School „Žabari“, Kruševac
E-mail: cica1971@gmail.com

„BOXES“ – DIDACTIC TOYS APPLIED IN THE PROCESS OF SERBIAN LANGUAGE TEACHING

Starting from the fact that toys are indispensable props in the life of every child which enables children to gain life experiences and develop communication skills, a toy can become a significant visual teaching tool in the teaching process that enables faster, better and easier mastering of the teaching content. The paper highlights the importance of children's toys and the ability to use them in a creative manner which would result in making toys, i.e. boxes from different materials in order to use them as an illustration of a literary work. In this manner, a toy becomes a means of interaction between a reader and a literary work, while play, art and creativity become the means of learning, education and upbringing.

Key words: toy, visual teaching aid, reader, literary work

Љиљана Лазаревић¹

Ана Јовановић²

ОШ „Михајло Петровић Алас“, Београд¹

Филолошки факултет Универзитета у Београду²

Имејл: ljljanalazarevic@gmail.com¹ ; anajovano@gmail.com²

ДЕЧЈЕ И ОБРАЗОВНЕ ИГРЕ У РАЗЛИЧИТИМ МЕТОДИЧКИМ ОБЛАСТИМА

Један од циљева савременог образовања јесте подстицање креативног мишљења код ученика чиме се они припремају за целожivotно учење и успех у решавању нових и непредвидљивих задатака. Улога игара у развоју креативног мишљења од великог је значаја јер оне подстичу дивергентно мишљење кроз стварање простора за изналажење различитих решења за познате и нове ситуације. У том смислу, желимо да реализујемо радионицу у трајању од два сата са групом до тридесет полазника у оквиру које бисмо се упознали са значајем дечјих, елементарних и образовних игара у процесу развоја деце, као и у процесу усвајања наставних садржаја. Основна тема биће имплементација игре у наставне садржаје из различитих методичких области као и холистички приступ усвајању наставних садржаја кроз игру. Предвиђено је да, након презентације о значају дечјих и образовних игара у различитим методичким областима и представљања практичних примера игара у наставним садржајима, полазници у групама осмишљају реализацију наставних садржаја из различитих методичких области на задату игру. Радионица би се завршила заједничком дискусијом о предложеним играма.

Кључне речи: играчко учење, дечје игре, образовне игре, креативно мишљење.

Ljiljana Lazarević¹

Ana Jovanović²

Primary school „Mihajlo Petrović Alas“, Belgrade¹

Faculty of Philology, University of Belgrade²

E-mail: ljljanalazarevic@gmail.com¹ ; anajovano@gmail.com²

CHILDREN'S AND EDUCATIONAL GAMES IN VARIOUS METHODOLOGICAL FIELDS

One of the aims of modern education is to encourage creative thinking in students, thus preparing them for a lifelong learning and for providing successful solutions to new and unpredictable tasks. The role of play in the development of creative thinking is of the utmost

importance because play instigates divergent thinking by means of creating space for finding various solutions to both familiar and new situations. Bearing this in mind, we wish to organise a two-hour workshop with a group of thirty participants. The aim of the workshop is to become acquainted with the importance of children's, elementary and educational games in the process of children's development, as well as in the process of content learning. The main topic is the implementation of play in the teaching content of various methodical fields, as well as a holistic approach to content learning through play. Upon presenting the importance of children's and educational games in various methodical fields, as well as practical examples of games applied to the teaching content, it has been envisaged that participants devise a manner of realisation of teaching contents from various methodical fields based upon a selected game. The workshop would be concluded by a joint discussion on suggested games.

Key words: learning through play, children's games, educational games, creative thinking

Четврти стручно-научни скуп
ХОЛИПРИ 2017

*ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ
КРОЗ ИГРУ, УМЕТНОСТ И СТВАРАЛАШТВО*

Књига резимеа
октобар 2017.

Издавач

Висока школа струковних студија за образовање васпитача у Пироту

За издавача
Данијела Видановић, директор

Лектура, коректура и преводи
Сања Ковачевић

Дизајн корица
Бојана Николић, Драгана Драгутиновић

Техничка обрада
Јелена Вељковић Мекић, Иван Стаменковић

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

373.2.022(082)(0.034.2)
371.382-053.4(082)(0.034.2)
371.382:159.9(082)(0.034.2)
37.036(082)(0.034.2)

СТРУЧНО-научни скуп са међународним учешћем ХОЛИПРИ 2017 (4 ; 2017 ; Пирот)

Васпитање и образовање кроз игру, уметност и стваралаштво [Електронски извор] : књига резимеа Високе школе струковних студија за образовање васпитача у Пироту / Четврти стручно-научни скуп са међународним учешћем ХОЛИПРИ 2017 Пирот, 13-14. октобар 2017. ; [организатори] Висока школа струковних студија за образовање васпитача Пирот ; [уредник Данијела Видановић]. - Пирот : Висока школа струковних студија за образовање васпитача, 2017 (Пирот : Висока школа струковних студија за образовање васпитача). - 1 електронски оптички диск (CD-ROM) : текст ; 12 см

Системски захтеви : Нису наведени. - Радови на срп и енгл. језику. - Насл. са омота диска

ISBN 978-86-83729-26-5

1. Висока школа стручних студија за образовање васпитача
а) Предшколско образовање - Методика - Зборници б) Дидактичке игре -
Предшколска деца - Зборници с) Игра - Психолошки аспект - Зборници д)
Уметничко васпитање - Предшколска деца - Зборници
COBISS.SR-ID 246888460